

fuzinadi

Poštnina plačana pri pošti
62390 Ravne na Koroškem

Leto XXX

Ravne na Koroškem, julij 1993

Št. 7

OD VIŠINE (IN RAZGLEDA) SE ZVRTI ...

Kdor bi se v tem poletnem času (ki je primeren tudi za planinske in alpinistične ture, še zlasti sedaj, ko se manj množično kot v preteklosti podajamo na morje) povzpel - pa četudi le v simbolnem smislu - na katerega od naših vršacev in se ozrl v globine pod seboj, bi se mu poleg naravnih krasot razkril nič kaj lep pogled na našo stvarnost.

Po statističnih podatkih slovenska industrijska proizvodnja še ni prešla v naraščanje, saj je v primerjavi z lanskim letom izdelala še manj; manjša je bila namreč proizvodnja kar v 27 od 34 industrijskih dejavnosti. Zato je industrija tudi odpuščala in krčila število zaposlenih (v primerjavi z lanskim letom je kar za 8 odst. manj zaposlenih).

V Sloveniji je trenutno vseh brezposelnih že 125000, hkrati pa pogoje za uvedbo stečajnega postopka izpolnjuje več kot 1700 podjetij, ki zaposlujejo prek 130000 ljudi. Vlada pa napoveduje racionalizacijo pravic na področju socialnega varstva in zavarovanja ter delovno-pravne zakonodaje.

V težkem položaju je tudi kovinsko-predelovalna industrija, ki je še lani "dajala kruh" 156000 delavcem, zdaj pa le še okrog 106000. Kovinski sindikat ZSSS (SKEI) je (ker vlada in parlament nista reagirala na njegova opozorila) 30. junija izpeljal osemurno stavko in zahteval: zaščito slovenske kovinske in elektroindustrije, zaščito delovnih mest, razvojno politiko, ki bo omogočala polno zaposlenost, socialno in materialno varnost delavcev, plače po kolektivni pogodbi, Zakon o kolektivni pogodbi, ohranitev pravic iz zakona o zaposlovanju z zavarovanjem delavcev za primer brezposelnosti ter

ukinitvev plačila dohodnine za najnižje osebne dohodke.

Če so še pred nekaj leti naše tipične stavke imele naslednje značilnosti: strasten izbruh nezadovoljstva - predvsem manj kvalificiranih zaposlenih, ki ga sprožijo osebni dohodki; večinoma je šlo v začetku za majhne skupine stavkajočih, ki so svojega nasprotnika videle skoraj izključno v vodstvih svojih organizacij, manj pa v širši družbi, stavke so bile z

stitucionalizirano (stavke so formalnopravno priznane in družbeno regulirane), organizirane ter naperjene proti državi (vladi oziroma parlamentu) in imajo močan politični naboj.

Pristojni vladni ministri na zahteve sindikata odgovarjajo, da je letošnje leto pač leto prestrukturiranja gospodarstva, in da se trudijo, da bi minilo ob čim manjših stroških in ob čim manjši brezposelnosti.

Kakšno podobo pa v tem

voznimi načrti, predvsem zaradi recesije v svetu in zaradi pomanjkanja obratnih sredstev. Materialni stroški so se npr. približali iztrženi vrednosti prodaje, izguba 18,9 milijarde tolarjev pa je bila trikrat večja od bruto osebnih dohodkov.

Čeprav sta se proizvodnja in prodaja letos povečali za 8 odst., se zaradi realno manjšega iztržka izguba iz poslovanja povečuje. Strošek za kadrovske sanacije presega milijon mark na mesec. Vlada je UO SŽ že predlagala, naj bi sanacijski program korigirali; aktualen je tudi predlog, da bi metalurgija še naprej ostala v okviru republike, za kovinsko-predelovalno industrijo in

vidika razreševanja konflikta neučinkovite, premalo racionalne, preslabo organizirane, slabo vodene, stavkajoči pa so premalo jasno oblikovali svoje zahteve itd. - pa je danes stavkovno gibanje, ki je zajelo različne panoge, dosti bolj in

trenutku kažejo Slovenske železarne? Po ugotovitvah vlade Republike Slovenije se je delež SŽ v lanskem letu na slovenskem trgu zmanjšal, saj ne morejo konkurirati nizkim cenam proizvajalcev iz Vzhodne Evrope. Zaostajajo pa tudi za iz-

strojogradnjo pa bi našli kupce in z izkupičkom pomagali metalurški proizvodnji.

Tudi za usodo železarne bodo prihodnji meseci odločilni, in za vročim poletjem se obeta še bolj vroča jesen.

NAŠE DELO V MAJU

PROIZVODNJA

Jeklarna je v pečeh izdelala 9.614,3 tone jekla, na napravi EPŽ pa skupaj z uslugami 203,6 tone in je tako načrt izvršila 88 - odstotno.

Z 10-tonsko EOP so v štirizmenskem ciklusu od 1.5. do 30. 5. 1993 izdelali 2.834,5 tone jekla, kar je 149 odst. plana. S pečjo UHP niso obratovali od 24. 5. do 26. 5. in od 27. 5. do 28. 5. 1993. Izdelali so 6.779,8 tone jekla, kar je 75 odst. predvidenega načrta. Na napravi EPŽ pa so izpolnili 151 odst. plana.

Maja so bili bolje oskrbljeni s starim železom, kar se je odražalo na proizvodnji in izpolnjevanju naročil. Čakati pa je bilo treba na določene vrste ferolegur za izdelavo hitroreznih jekel.

Valjarna je proizvedla 5.811 ton gredic, od tega so jih prodali 1.623 ton. Proizvodnja profilog je znašala 3.310 ton. Skupaj so odpremili 4.481 ton in dosegli 342,5 milijona SIT skupne realizacije.

V maju se je oskrba z vložkom iz Jeklarnice izboljšala, precejšnji pa so bili zaostanki vložka (gredic) iz Kovačnice, kar je pomenilo izpad

visokolegirane asortimenta. Resen problem postaja še nenormalno visok bolniški stalež, ki ima za posledico povečanje nadurnega dela.

Kovačnica ima pri delu še vedno motnje, zaradi nepravilnega javljanja Jeklarnice, da zamuja s šaržami. Vse to povečuje število ur slepega ogrevanja peči.

V maju je Kovačnica prejela 2448 ton vložka. Skovali so 1472 ton odkovkov, toplotno obdelali 1985 ton, odpreda pa je znašala 1318 ton. V zelo kratkem času so odpredali za Nože zahtevno naročilo iz elektrod EPŽ. Povečujejo se jim zaloge neuspele proizvodnje, predvsem na račun jeklarskih napak. Zmogljivosti kovačnice so bile zasedene 83 odst.. Prvič letos niso imeli delavcev na čakanju.

Jeklovlek se je z 99 odstotki približal dvanajstini letnega plana. Najboljši rezultat so dosegli pri vlečenem jeklu, primanjkovalo jim je vložka na brušenem in luščenem segmentu. Pri luščenju so si pomagali z uslugami za Valjarno. Zaradi pomanjkanja vložka so predvsem izpraznili medfazo. Zato bo v juniju proizvodnja manjša.

Stroji so v obratu Strojegradnja kasnili z naslednjimi izdelki: s stiskalnico UPS 200 zaradi prepozne dobave delov; s stiskalnico RCL 100 zaradi spremembe termina; z Encomom, ker ni bilo delov od Andrižica; z vretenom Merkur zaradi kasnitve vložka iz Kovačnice.

V obratu Individualna proizvodnja je bilo nekaj težav, ker niso dobili vložka iz Kovačnice in zaradi zamude pri izvajalcih uslug (Rendulič). Valji pa so imeli izpad cilindrov INSSE.

PRODAJA

Metal je v maju prodal 5.678 ton izdelkov in zanje iztržil 480 milijona SIT. Mesečni načrt je bil realiziran po količini 77 - odstotno in po vrednosti 76 - odstotno. Po trgih je bila prodaja naslednja:

- izvoz 2.594 ton oz. 205,1 milijona SIT
- Slovenija 2.754 ton oz. 241,3 milijona SIT
- YU trg 330 ton oz. 33,5 milijona SIT.

Vzroki nedoseganja plana so še vedno v primanjovanju surovin, zamujanju z odpremo in zaostrenih plačilnih pogojih (brez blagovnih kompenzacij, v

finančnih pa je treba imeti vsaj 60 odst. gotovine).

Pnevmatični stroji so na slovensko tržišče prodali 25 odst. načrtovanih količin in za to iztržili 42,3 odst. načrtovane vrednosti. Razkorak med količinsko in vrednostno realizacijo je nastal skoraj izključno zaradi rezervnih delov. Na YU tržišču so načrt dosegli 100 - odstotno oz. 95,3 odst. vrednostno. Upajo, da bodo tudi v prihodnje uspešni predvsem z blagovno menjavo, ki ostaja za makedonski trg edina možnost.

Vzmetarna je dosegla količinski plan 109 - odst. in iztržila 88,8 odst. načrtovane vrednosti. Večji je bil plasman klasičnih vzmeti. Na Hrvaško so izvozil 4,2 tone oz. 24,7 odst. in iztržili 38,2 odst. načrta.

Stroji so v maju na domačem trgu prodali 65 odstotkov načrtovane količinske proizvodnje in dosegli vrednostno realizacijo 72 - odstotno. Ponovno so imeli izpad na hrvaškem trgu, saj jim ni uspelo odpremiti pilger trnov in pilger valjev v Sisak. Predvidoma pa bo odprema za 3. maj Reka v juniju znašala 40.000 DEM.

UVOZ

Redna proizvodnja Metala je bila financirana prek kreditne linije SŽ. Tako so v maju uvozili skupaj za 1,8 milijona \$ repromaterialov, surovin in rezervnih delov. 85 odst. divizne vrednosti je bilo financirane prek kreditne linije SŽ, ostali del deviz, kakor tudi potrebna tolarska sredstva za prevoz, carinske dajatve in špediterske stroške pa so zagotavljali iz deviznih in tolarskih virov Metala (kooperacije, poboti z izvozom).

Jeklolivarna je uvozila za 195.279 \$ repromateriala in rezervnih delov. Devizno financiranje so zagotavljali z rednim uvozom prek luenne. Pri uvozu materiala ni bilo posebnih težav.

STO prav tako ni imel posebnih problemov pri uvozu. Uvoz je v glavnem še vedno potekal prek luenne, vendar postopoma prehajajo na direktna naročila pri dobaviteljih, ki pristanejo na odlog plačila 30 dni od datuma dobave.

Stroji so uvozili za 129.162 \$ repromateriala in rezervnih delov in so prav tako skušali zagotoviti minimalen uvoz materialov z deviznim financiranjem firme luenna iz Avstrije.

Darinka Gradišnik

ODSTOTKI DOSEGANJA NAČRTOVANE PROIZVODNJE

	SKUPNA PROIZVODNJA		ODPREMA		FAKTURIRANA REALIZACIJA		IZVOZ		IZVOZ		SLOVENIJA	
	TON	TON	TON	TON	SIT	SIT	\$	SIT	SIT	SIT	SIT	
	maj	zbir	maj	zbir	maj	zbir	maj	zbir	maj	zbir	maj	zbir
JEKLARNA	101,9	70,5	99,7	75,0	68,8	79,7						
VALJARNA	82,0	65,0	77,3	64,1	86,3	71,4	85,8	75,5	95,4	79,7	75,4	63,4
KOVAČNICA	103,3	75,8	92,0	69,4	85,6	64,0	85,0	84,3	94,4	88,9	49,7	47,6
JEKLOVLEK	83,6	65,8	75,7	66,0	68,7	66,9	66,4	75,3	73,1	79,2	45,6	40,1
SŽ METAL	91,7	68,0	79,9	65,4	82,8	69,3	76,1	75,9	84,6	80,0	64,1	55,5
SŽ JEKLOLIVARNA	65,9	75,2	55,7	63,0	62,3	61,6	70,7	61,1	79,0	64,7	25,2	23,5
TSD	203,0	133,9	332,0	127,4	105,7	100,8	113,2	89,0	125,0	103,0	65,0	107,8
KALILNICA					103,2	92,9	112,6	94,9	125,0	100,5	31,1	44,8
ORODJARNA	45,5	88,0	42,8	89,3	30,6	62,4	9,3	73,9	10,3	77,0	38,8	53,5
PNEVMATSKI STROJI	70,8	113,3	106,8	122,9	102,5	85,5	110,1	90,4	123,6	95,2	45,6	44,2
VZMETARNA	57,9	51,3	57,3	53,6	65,0	61,9	21,7	38,6	24,4	40,0	91,5	78,3
SŽ STO	88,1	77,5	117,6	78,6	83,7	82,1	86,1	80,5	95,5	89,6	59,3	71,6
SŽ STROJI	65,8	73,1	23,8	62,0	49,9	68,6	42,1	69,5	47,1	73,1	148,4	119,9
SŽ MOŠTI	114,9	98,7	114,2	100,4	133,6	113,5	112,1	102,4	125,6	108,4	177,3	139,7
SŽ ARMATURE	100,3	105,7	127,8	115,2	94,7	91,3	92,3	92,5	103,0	98,2	62,6	47,2

Po novih reorganizacijah

VIP (ŠE) OSTAJA

O Vipu smo nazadnje pisali v 4. številki Informativnega fužinara. Danes mu znova namenimo prostor, saj doživlja veliko zaposlenih v tej družbi težke trenutke.

V preteklih reorganizacijah se je iz nekdanje družine spremljajočih dejavnosti izločil najprej Transport, v začetku letošnjega leta pa Energetika. Oblikovala se je družba VIP - vzdrževanje, inženiring, proizvodnja, po nekaj mesecih pa se je pokazalo, da reorganizacija Železarne Ravne še ni dokončana, saj želijo imeti posamezne proizvodne družbe osnovno vzdrževanje pod lastno streho. Ker so podjetja znotraj železarniškega plotu Vipu slabo plačevala usluge, denarja za nadomestne dele pa tudi ni bilo, je bilo naprave težko redno vzdrževati in še težje zagotavljati plače zaposlenim, čeprav jih je bilo že precej v Logističnem centru. Zato je vodstvo Vipa pristalo na novo reorganizacijo.

Prehod v Metal na podlagi razpisa

Kakor Jeklolivarna, tudi Metal z Vipom ni podpisal pogodbe o vzdrževanju za leto 1993. V prvem polletju je veljala še stara pogodba, s 1. julijem pa je bilo treba izpeljati reorganizacijo, kljub dilemam, ki so ob tem nastajale.

Ker se vodstvi Vipa in Metala nista sporazumeli glede števila vzdrževalcev, je Metal objavil interni oglas za delavce ETS, SGV in Logističnega centra in izmed prijavljenih sprejel 97 delavcev, medtem ko jih je 25 delo izgubilo. Ker VIP te dejavnosti ne opravlja več, so postali trajni viški. Boleče je to, da je Metal izbral le tiste delavce, ki so mu najbolj ustrezali - zdrave in z dovolj, a ne preveč delovnimi izkušnjami (izpadli so malo starejši, ki se bodo težko zaposlili drugje, pogojev za upokožitev pa tudi še nimajo). Pri izbiri namreč niso upoštevali krite-

najustreznejše delavce, vsi s kakršnikoli omejitvami pa so ostali v Vipu, kjer bodo trajne viške določali po dogovorjenih kriterijih.

Vendar izločanje zaposlenih med trajne viške v nedogled podjetju ne obeta rešitve. Po mnenju direktorja dipl. inž. Ivana Pungartnika se bo obdržalo le, če si bo pridobilo proizvodno delo. Že dve ali tri leta iščejo zunanja naročila; doslej so jih dobili in opravili že precej, a trajnega posla še niso pridobili. Našli pa so primeren nadomestni program, in če bodo pogovori uspešni, bo proizvodnja stekla še pred koncem leta.

VIP potaplja delitvena bilanca

Kot je povedal direktor Pungartnik, je VIP pri delitveni bilanci slabo odrezal. Po sklepu upravnega odbora je moral prevzeti 80 milijonov SIT dolga za material, ki je bil v zadnjih dveh letih kupljen za proizvodne obrate; ker so nakupe speljali prek materialnih listov in čekov Tehniškega sektorja, so dolg pripisali Vipu. Obremenili so ga zaradi tega, ker je v njegovih skladiščih za 235 milijonov SIT raznih rezervnih delov. Na videz je taka delitvena bilanca ugodna, v resnici pa ni, ker večine blaga še dolgo ne bo moč novčiti. VIP pa mora svoj dolg

izplačati).

Če bo omenjeni program ob koncu leta stekel in se bo proizvodnja v kakih 6 mesecih normalizirala, bo VIP lahko znova zaposlil svoje delavce, ki jih je moral zdaj razporediti med trajne viške.

Reorganizacija se bo še nadaljevala

Po 1. juliju je VIP obdržal še vzdrževanje mehanskih obratov in soodvisnih družb železarne. Z njimi ima sklenjeno pogodbo o vzdrževanju do konca leta. V njegovem sklopu delujejo oddelki elektro in strojnega vzdrževanja, elektroniki, telefonisti, birotehniki, centralna delavnica z izdelavo rezervnih delov, skupina za generalna popravila strojev ter specializirane skupine - za hidravliko in pnevmatiko ter za žerjave, mazalci, mizarji, tesarji, sedlarji, kleparji, industrijski zidarji, orodni kovači, v ETS je še navijalnica ipd.

Z dosedanjjo reorganizacijo je določena ekonomska varnost zaposlenih zagotovljena, za VIP je pa tudi jasno določeno, kaj in za koga dela. Cene morajo biti konkurenčne, nasproti zunanjim ponudnikom imajo nesporno strokovno prednost, žal pa jim to ne pomaga vedno, saj se vse pogosteje srečujejo z neloyalno konkurenco.

Kakor vse kaže, bo VIP sedanjo podobo obdržal le do konca leta, potem pa se bo vzdrževanje v podjetjih Železarne Ravne še bolj razbilo. Vsaka proizvodna družba bo pritegnila svoje vzdrževalce, kako bo z neproizvodnimi dejavnostmi, se še ne ve, koliko zaposlenih pa bo lahko preživel okrnjeni VIP, je odvisno od tega, kako uspešen bo pri pridobivanju zunanjih naročil.

Mojca Potočnik

Z junijem je strojne in elektro vzdrževalce pritegnila v svoje podjetje Jeklolivarna. Prevzela je celotno prvo linijo vzdrževanja - 17 strojnikov in 11 električarjev - ter pripadajoča osnovna sredstva. Podjetji sta podpisali sporazum o uporabi dokumentacije in o nadaljnjem sodelovanju. Po dogovorjeni ceni bodo še naprej delali tudi za Jeklolivarno oddelki, ki so ostali v Vipu. Ker presežnih delavcev ni bilo, so odnosi med podjetjema ostali čisti.

rijev, ki veljajo za določanje trajnih presežkov, odločilne naj bi bile "uspešne delovne izkušnje", kar pa je marsikdaj zelo subjektivno.

Potem ko je VIP pol leta obratoval kot podjetje, se je pokazalo, da je pridelal precejšnjo izgubo in da nikakor ne more obdržati vseh zaposlenih. Ob dosedanjih bi morali določiti še okrog 100 trajnih viškov. Pri tem je vodstvo družbe še v težjem položaju, ker si je Metal izbral le

poravnavati zdaj. Dobro polovico ga je v 1. polletju že odplačal, ostalo ga še bremeni. Ker je realizacija nizka - po dogovoru z direktorji proizvodnih družb so iz cenika del izločili stroške amortizacije - je težko plačevati še take stroške. Nujna posledica je izguba, ki v 1. četrtletju še ni bila visoka, april pa je bil že porazen. Na rezultat je vplivalo januarsko povišanje plač, v maju so izplačali tudi prvo polovico regresa (druge polovice junija niso mogli

OMEJENA PORABA ELEKTRIČNE ENERGIJE

Zaradi ustavitve JE Krško in suše vse večje težave pri oskrbi z elektriko

10. maja se je letos že tretjič nepredvidoma ustavila JE Krško. Vzrok za to ustavitve, ki naj bi trajala predvidoma do 14. julija, je

Tudi v Železarni Ravne v začetku ni bilo problemov pri oskrbi z električno energijo, saj so se uspešno dogovarjali z Elesom in koordinirali

z Elesom so uspeli do 22. junija normalno obratovati.

22. junija pa so se pojavili večji problemi in odjem električne energije so morali zmanjšati na tehnično - varnostni minimum. To pa je pomenilo ustavitve vseh peči in občasne ustavitve večjih porabnikov (blooming, kovaški stroj, stiskalnica). Vzroki za povečane težave so: zasedene transportne poti za uvoz elektrike prek Italije, pomanjkanje vode v rekah in problemi s hladilno vodo v termoelektrarni Šoštanj, kjer v ta namen uporabljajo vodo iz Velenjskega jezera, ta pa je že na kritični gladini.

Resne težave pri oskrbi z električno energijo se obetajo vse do ponovnega zagona JE Krško, razen v primeru, da bi se hidrološke razmere bistveno izboljšale.

Zaenkrat so varčevalni ukrepi - zniževanje porabe - prizadeli le 4 velike porabnike, in sicer Železarno Ravne, Štore, Jesenice in Tovarno dušika Ruše. Če pa bo kriza trajala še naprej, bo moral Eles uvesti zmanjševanje porabe tudi pri drugih porabnikih - v industriji in gospodinjstvih.

In kaj ti ukrepi pomenijo za proizvodnjo v naši železarni?

Najbolj je prizadeta družba Metal, kjer ustavitve peči pomeni 40.000 DEM stroškov na dan. Dipl. inž. Jože Apat, vodja priprave proizvodnje v Jeklarni, je povedal, da se jim v primeru dolgotrajnejše krize obetajo hude težave zaradi zmanjšane proizvodnje, neizpolnjevanja naročil in nedoseganja dogovorjenih rokov. V juniju bodo izdelali 1500 do 2000 ton manj jekla, kot so načrtovali; delavci, ki ne bodo imeli dela, pa bodo izrabili svoj dopust oziroma bodo odšli na čakanje.

Irena Nagernik

OSKRBA Z ENERGIJO V MAJU

V mesecu maju je bila dobava in oskrba porabnikov s primarnimi energenti v redu. Ker so bile potrebe po zemeljskem plinu večje, kot smo načrtovali, smo morali v ogrevnih in žarilnih pečeh dodatno pokuriti še 47.992 kg propan-butana in v parnih kotlih 21.500 kg odpadnega olja.

Dne 20. 5. 1993 je bila od 6. do 11. ure prekinjena oskrba porabnikov s čistim zemeljskim plinom, in sicer zaradi priklopa plinovoda za potrebe rezanja. V tem času prav tako ni bilo proizvodnje in oskrbe s paro. S to predelavo se od 28. 5. 1993 dalje za potrebe rezanja namesto z acetylenom oskrbujejo s čistim zemeljskim plinom: TSD, Pnevmatika in EPŽ.

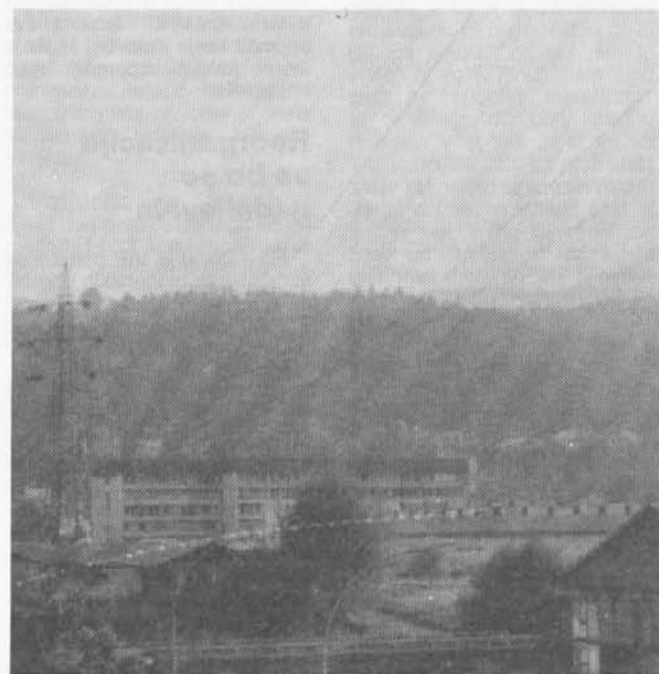
Zaradi suše primanjkuje pitne vode, zato se je treba pri njeni porabi obnašati skrajno varčno. S proizvodnjo in oskrbo porabnikov s sekundarnimi energenti sicer ni bilo težav.

V maju smo zbrali 39,4 m³ odpadne emulzije in iz nje pridobili 3.000 kg odpadnega olja za sežig. Skupno smo zbrali 21.500 kg odpadnega olja. Zbrali smo tudi 1.120 kg odpadnega nitro razredčila in z destilacijo pridobili 800 kg čistega razredčila.

Poleg oskrbe porabnikov z energenti smo opravili še načrtovane preventivne preglede in odpravili vse okvare na energetskih napravah in omrežju.

Na podlagi naročil zunanjih ustanov smo opravili redni letni servis na toplovodnih napravah in napravah centralne kurjave.

Inž. Ferdinand Kotnik

dotrajani uparjalnik oziroma puščanje primarnega hladila na ceveh prvega uparjalnika. Vsak od obeh uparjalnikov v jedrskem delu ima namreč 4674 cevi, ki so nerjaveče. Zaradi visoke temperature (324 °C) in nenehne visoke napetosti pa prihaja na teh ceveh do določene korozije. V 12 letih so tako v Krškem izločili že skoraj 17 % teh cevi.

Manjkajočo energijo je Slovenija nadomestila z uvozom iz Švice, po transportni poti prek Italije, s polnim obratovanjem termoelektrarne Šoštanj in maksimalnim možnim obratovanjem hidroelektrarn.

delo znotraj koncerna Slovenske železarne.

Vodja oddelka Elektroenergetika inž. Tone Bertalanč je pojasnil, da so Slovenske železarne dobile od Eles določeno količino elektrike, ki so si jo nato sami razdelili znotraj sistema glede na obratovalne potrebe in dinamično proizvodnjo. Tako je enkrat polno obratovala ena železarna, drugi dve pa ne in obratno. Oskrbo z energijo so uskladili glede na dogovor s proizvodnimi družbami, predvsem Metalom. Zaradi koordinacije znotraj Slovenskih železarn, dogovarjanja znotraj Železarne Ravne in

VELIKO NAČRTOV IN IDEJ, A MALO DENARJA

Delniška družba De profundis - turistično-gostinsko podjetje opravlja številne dejavnosti s tega področja. Največji del njihove dejavnosti obsega družbena prehrana, upravljajo objekte Rimski vrelc, Ivarčko jezero, Korotan v Portorožu in športne objekte. V turistični agenciji pridobivajo goste za te objekte pa tudi za druge kapacitete, npr. zdravilišča, ponujajo aranžmaje drugih agencij, potovanja, počitnice, prodajajo letalske vozovnice in posojajo avtomobile (rent a car).

V De profundisu je okrog 100 zaposlenih; sodijo v koncern Slovenske železarne, čeprav navzven nastopajo samostojno in imajo svoj žiro račun. Še vedno zanje delajo nekatere službe Železarne Ravne - računovodstvo, pravna in kadrovska služba. Tudi na teh področjih pa se želijo osamosvojiti in te službe vključiti v svoje podjetje.

DEJAVNOSTI NA POSAMEZNIH PODROČJIH

Direktorica De profundisa Sonja Smolar nam je predstavila posamezne dejavnosti, ki jih izvajajo v letošnjem letu: "V Portorožu imamo za letošnjo sezono v celoti prodane zmogljivosti. Tudi letos si večjih investicij nismo mogli privoščiti, opravili smo le nekaj olepševalnih del - olepšali smo vrtno restavracijo, dodatno uredili nekaj parkirišč in opravili tekoča vzdrževalna dela."

Idejni projekti za gradnjo celotnega turističnega kompleksa v Portorožu so že pripravljene, vendar pa poleg finančnih težav izvedbo zavira tudi občina Piran, ki ne sprejme zazidalnega načrta Portoroža. "Mi trenutno za tako investicijo nimamo denarja in seveda računamo na sovlagatelja, saj bo le na ta način možen nadaljnji razvoj. Pri tem pa smo odvisni tudi od zakonov in odločitev na višjih nivojih."

Za delo v gostinstvu so angažirali študente in sezonske delavce, vsa dela pa najprej ponudijo razporejenim v Logistični center.

V hotelu Rimski vrelc se stanje izboljšuje - zmanjšali so število zaposlenih in precej povečali promet. "Penzionske zmogljivosti imamo v zimski in poletni sezoni polno zasedene, v nesezonskih mesecih pa imamo predvsem seminarje in šole v naravi. Veliko imamo tudi poročnih slavnosti in raznih obletnic. Tudi tu smo uredili okolico: vrt, park, igrišča, odprli smo butik in poskrbeli za zabavo - vsak petek in soboto imamo ples. Veseli smo, da se gostje k nam radi vračajo, vedno več je stalnih gostov. Tudi za to področje imamo pripravljen idejni projekt - turistično vas, vendar bo tudi tu pomemben vložek sovlagatelja. Razviti se želimo predvsem v zdraviliškem smislu - izkoristiti izvir mineralne vode, ki smo ga zdaj za silo uredili."

Ponudbo Rimskega vrelca dopolnjuje Ivarčko jezero - koroško morje, znano že po vsej Sloveniji, pa tudi tujini. "Ljudje radi prihajajo sem, kjer si prizadevamo ohraniti čim bolj nedotaknjeno naravo, mir, prostor za sprehode, zato tudi ne načrtujemo večjih posegov v okolje."

De profundis upravlja tudi nekatere športne objekte, ki jih je v preteklosti zgradila Železarna Ravne. Direktorica Smolarjeva pravi, da so imeli lani precej problemov s pokrivanjem stroškov DTK, letos so se s proizvodnimi družbami Metal, STO, Stroj in Jeklovivarna dogovorili, da bodo pokrile stroške energije in vzdrževanja. Za prihodnje leto pa so predvidene zakonske spremembe glede financiranja Parka telesne kulture.

"Za celotno regijo imajo športni objekti velik pomen, mlade je treba spodbujati v tej smeri in katastrofa bi bila, če bi ta objekt zaprli. To bi se odrazilo na vseh drugih področjih," je poudarila direktorica De profundisa.

Pod njihovo pristojnost sodijo tudi nekatera smučišča, vlečnice in

sedežnica in zaradi njih si želijo predvsem lepših zim - polnih snega. Dobili so ponudbo za umetno zasnežitev Rimskega vrelca, kar bi bilo vsekakor zelo ugodno, vendar je cena zelo visoka.

Tudi za grad Javornik bo treba dokončno doreči, v kakšne namene se bo uporabljal. Izvedli so potrebne zaščitne ukrepe, objekt pa zdaj čaka na nadaljnje posege.

Na področju družbene prehrane se trudijo nenehno izboljševati kvaliteto malic in kosil, popestriti jedilnik z različnimi jedmi, veseli so vsake pripombe in predloga uporabnikov njihovih uslug. "Trudimo se, da bi zadovoljili ljudi, zato pri malicah in kosilih za železarno ne iščemo dobička. Usmeriti pa se želimo tudi navzven; nekaj zunanjih uporabnikov že imamo, trudimo pa se, da bi jih pridobili še več."

NOVE NALOGE IN USMERITVE

Pri opravljanju svoje dejavnosti se srečujejo tudi s težavami, ki jih bodo morali ob sodelovanju drugih podjetij in institucij čim prej premagati. V tem smislu so si na De profundisu tudi zastavili nekatere nove naloge.

"Nedvomno je bližina meje naša prednost, vendar pa nam manjka infrastrukturnih objektov - cest in celotnega informacijskega sistema. Druga pomembna pomanjkljivost pa je predstavitev naše regije. Morali bi izhajati iz regije, jo predstavljati kot celoto - kot Koroško s svojimi značilnostmi in posebnostmi, ne pa kot doslej, ko smo predstavljali vsak objekt, hotel posebej. Poudariti je treba naše posebnosti - domačnost, prijetnost, prijaznost. Problemi so tudi pri zaščiti naravnih bogastev - potrebni bi bili strogi varovalni ukrepi za takšna območja, za kar bi morala poskrbeti država.

Letos je leto turizma, zato bi morali le - tega še posebej spodbujati, poudarjati njegov pomen. Vse premalo se zavedamo koristi, ki jih s sabo prinaša razviti turizem. Prebivalstvo je treba vzgojiti v tem duhu in pritegniti k sodelovanju," je poudarila direktorica Sonja Smolar.

Zastavili pa so si tudi bolj specifične, konkretne naloge. "Prva pomembna stvar je, da smo se specializirali za določeno ciljno skupino gostov. Zelo pomembno je namreč, da se odločiš, komu boš ponujal svoje usluge in zmogljivosti. Naslednja stvar je razvoj celovitega turizma - ne le zimskega in letnega, izkoristiti želimo tudi prehodna obdobja. Če pa želimo razviti nekaj novega, moramo iskati stike z drugimi, se povezovati, sodelovati, spoznati delo drugih - doma in v tujini. Velik pomen pri tem ima tudi propaganda in v ta namen smo izdelali veliko propagandnega materiala: prospekte, panoje, majice, videokaseto, predstavljamo pa se tudi na sejnih. Velik poudarek dajemo vzgoji in izobraževanju naših kadrov, ki se udeležujejo raznih tečajev in seminarjev, dobro pa sodelujemo tudi s šolo."

PRIHODNOST JE V TURIZMU

De profundis je letos prejel občinsko priznanje za kakovostno postrežbo in ponudbo v hotelu Rimski vrelc. Zbrali so največ točk od vseh gostinskih lokalov v občini in na to so zelo ponosni.

"Nasploh lahko ocenimo našo dejavnost kot uspešno," pravi direktorica De profundisa. "V turizmu vidimo perspektivo, čeprav smo zdaj v prehodnem času, borimo se za preživetje, opravljamo le nujna, olepševalna dela in obnavljamo osnovna sredstva. Zavedamo se, da brez sovlaganj ni razvoja, zato iščemo sovlagatelje."

Načrtov in idej je ogromno, uresničiti pa jih ne moremo zaradi pomanjkanja finančnih sredstev. Lahko pa veliko naredimo z izboljšanjem kakovosti. Velik pomen imajo tudi malenkosti, kot so majhne pozornosti, nasmeš, opravičilo. Pomembna pa je tudi pestrost, nenehno dogajanje, zaspati ne smemo v nobenem letnem času in tudi počivati na lovrih ne smemo. K temu nas spodbuja tudi konkurenca, ki se je že precej privatizirala. Vsekakor pa je konkurenca zdrava, spodbuja te k delu in nenehnemu iskanju novih, boljših možnosti.

Kljub finančnim in drugim težavam se moramo še naprej truditi in si prizadevati za boljše delo, saj že prijaznost sama lahko marsikaj odtehta," je optimistično usmerjena v prihodnost direktorica De profundisa Sonja Smolar.

NOVO VODSTVO LOGISTIČNEGA CENTRA

"Ljudje morajo živeti od svojega dela"

UO Logističnega centra je 7.6.1993 za v.d. direktorja tega podjetja imenoval Alenka Stres. Po izobrazbi je socialna delavka, v Železarni Ravne pa se je kot pripravnica zaposlila leta 1976. Lani je postala vodja oddelka Socialnozdravstveno varstvo. S problematiko začasnih presežkov se je srečevala že pri dosedanjem delu. Direktorica LC je od 1. julija. Pripravila je program dela in predloge za reševanje položaja trajnih presežnih delavcev, ki jih je sedaj 689, od tega jih 229 sodi v t.i. zaščitene kategorije; po razgovoru z njo povzemamo ključne misli:

"Večino dosedanjih aktivnosti za razreševanje presežnih delavcev je finančno omogočala država. Prevladovala so upokojitve (predčasne in dokup delovne dobe), samozaposlitve in zaposlitve pri drugem delodajalcu; v prihodnje jih bo gotovo manj. Tako so pomagali kar velikemu številu presežnih delavcev, po drugi strani pa v železarni zanje ni nastal noben nov program. Zato bom svoje delo - poleg stalnih oblik, ki so znane in so potekale do sedaj - usmerila predvsem v ustvarjanje pogojev za nove zaposlitvene možnosti.

Težiti moramo za tem, da čim več ljudi začne delati, pa četudi bodo to v začetnem obdobju kooperacije, lohn posli, sezonska in pogodbeno dela. Ob tem pa bo naš cilj razvijanje

kvalitetnih programov, ki bodo ekonomsko učinkoviti in prilagojeni delovnim sposobnostim odvečnih delavcev. Podrobnejše programske in lokacijske usmeritve bodo znane po razgovorih z direktorji o prostih zmogljivostih (stroji, prostori).

V LC bo ostalo tudi 170 delavcev s statusom invalida, ki so manj zainteresirani za samozaposlitev, prav tako pa se zaradi njihove zmanjšane delovne

zmožnosti za njihovo zaposlitev drugi delodajalci ne odločajo. Problem je tudi njihova nizka izobrazbena struktura. Izrabiti bi morali zakonodajo, ki omogoča njihovo zaposlitev v invalidskem podjetju. To bi moralo biti odprto navzven, s specifično organizacijo (delovni čas, odmori) in s prilagojenim, a tržno zanimivim programom.

Moje osnovno vodilo za delo v LC je prepričanje, da morajo ljudje živeti od dela

in ne od nadomestil in socialnih pomoči. Te so lahko zadnji, ne pa prvi ukrep. Predvidevam, da bo veliko problemov pri držanju in razvijanju delovnih sposobnosti, kar je bilo do sedaj pri delavcih na čakanju zanemarjeno, zato pri nekaterih opazimo nemotiviranost, indiferenten odnos in neustvarjalnost.

Prednostna naloga je posnetek stanja, ugotoviti, kaj se z ljudmi, določenimi za trajne presežke, v resnici dogaja (preveriti moramo očitke, da nekateri "delajo na črno", ker moramo tudi zaradi obveznosti države do financiranja LC vzpostaviti red). Hkrati pa se zavedamo materialne stiske najbolj ogroženih, ki jim bomo skušali pomagati.

Po mojem mnenju mora direktor LC skrbeti predvsem za povezavo vseh institucij in služb, ki se tako ali drugače ukvarjajo z reševanjem problematike brezposelnih, pomembno pa je tudi sodelovanje s sindikatoma in družbami, kjer so ponekod že začeli razvijati ideje o novih programih. Računam tudi na pomoč strokovnega teama.

Pri komuniciranju z ljudmi bom izhajala iz spoštovanja človekove osebnosti in dostojanstva."

Andreja Čibron - Kodrin

DELITVENA BILANCA

Upravni odbor Železarne Ravne je na 9. seji, ki je bila 28. 5. 1993, sprejel tudi predlog delitvene bilance. Kaj se skriva za tem strokovnim izrazom, je pojasnila Marija Praper, direktorica Poslovnega servisa.

"Za nova podjetja, ki so na Ravnah nastala 1. 1. 1993, je bilo treba izdelati otvoritvene bilance. Izhodišče zanje so bili rezultati dela obratov v preteklih letih. Aktivno bilance stanja (osnovna sredstva, zaloge, terjatve) smo delili na podlagi zaključnih podatkov za leto 1992, pasivo pa smo lahko definirali samo za postavki dolgoročni krediti za projekte in obveznosti do dobaviteljev. Višino državnega kapitala in dolgoročnih kreditov smo določili glede na gibanje primanjkljaja kratkoročnih virov za nekaj let nazaj. Storitvena podjetja so v lasti proizvodnih, njihov delež pa je odvisen od povprečnega števila zaposlenih v prvih štirih mesecih letošnjega leta. Lastniški delež Železarne Ravne v Stanovanjskem podjetju je znašal 80 odst., sedaj pa je prešel na podjetja glede na povprečno število zaposlenih v letu 1992. Železarna Ravne kot pravni subjekt še vedno obstaja (ima tudi svoj ziro račun), saj je ustanoviteljica ravenskih podjetij."

Iz sklepov upravnega odbora Železarne Ravne

■ Železarna Ravne, d.o.o., neodplačno odstopi in prenese celotne lastniške deleže, ki jih ima v družbah: ŽR - Logistični center, d.o.o., ŽR - Poslovni servis,

d.o.o., ŽR - VIP, d.o.o., ŽR - Translog, d.d., TGP De profundis, d.d., in Zaščita Ravne, d.d., na naslednje družbe:

SŽ - Metal Ravne, d.o.o., 41,02 %
SŽ - Jeklolivarna Ravne, d.o.o., 11,49 %
SŽ - Stroji Ravne, d.o.o., 19,09 %
SŽ - STO Ravne, d.o.o., 21,07 %
SŽ - Noži Ravne, d.o.o., 7,33 %

od ustanovitvenega kapitala soodvisnih družb.

■ Železarna Ravne, d.o.o., neodplačno odstopi in prenese celotna lastniška deleža, ki ju ima v družbah: ŽR - Monter Dravograd, d.o.o., in ŽR - Kovinarstvo Ljubno, d.o.o., na družbo ŽR - Poslovni servis, d.o.o.

■ Železarna Ravne, d.o.o., neodplačno odstopi in prenese celotni lastniški delež, ki ga ima v družbi Stanovanjsko podjetje, d.o.o., na naslednje družbe:

SŽ - Metal Ravne, d.o.o., 28,72 %
SŽ - Jeklolivarna Ravne, d.o.o., 10,98 %
SŽ - Stroji Ravne, d.o.o., 12,39 %
SŽ - STO Ravne, d.o.o., 14,30 %
SŽ - Noži Ravne, d.o.o., 4,65 %
ŽR - Poslovni servis, d.o.o., 5,84 %
ŽR - VIP, d.o.o., 13,27 %
Energetika Ravne, d.o.o., 2,20 %
ŽR - Translog, d.o.o., 2,22 %
TGP De profundis, d.d., 2,38 %
Zaščita Ravne, d.d., 3,04 %
od ustanovitvenega kapitala.

■ Upravni odbor Železarne Ravne, d.o.o., neodplačno odstopi in prenese lastniški delež, ki ga ima Železarna Ravne, d.o.o., v finančni družbi KHf v Švici, na SŽ - Stroji Ravne, d.o.o.

■ Upravni odbor Železarne Ravne, d.o.o., začasno neodplačno odstopi in prenese lastniški delež, ki ga ima Železarna Ravne, d.o.o., v družbi IUENNA, na SŽ - STO Ravne, d.o.o.

RAVENSKI POKLICNI GASILCI UBRANILI 1. MESTO

V soboto, 12. junija, so v Lendavi potekale 11. delovno - športne igre poklicnih gasilcev Slovenije.

Tekmovanja se je udeležilo 14 ekip, in sicer iz Ajdovščine, Celja, Jesenic, Kranja, Krškega, Lendave, Ljubljane, Maribora, Nove Gorice, Novega mesta, Pomurja, Postojne, Sežane in tudi ekipa Poklicne gasilske enote z Raven.

Ekipe so se med seboj pomerile v treh disciplinah: v gasilski disciplini, malem nogometu in streljanju.

V gasilski disciplini je, prav tako kot lani, zmagala Poklicna gasilska enota z Raven; v malem nogometu Gasilska enota iz Nove Gorice (najboljši strelec je bil Igor Kožlin iz te ekipe); v streljanju pa je

zmagala Poklicna gasilska enota Nafta iz Lendave (med posameznimi strelci je bil najboljši Franc Gyurkač iz te ekipe). Pokal za fair play pa je osvojila ekipa Zavoda za gasilsko in reševalno službo Maribor.

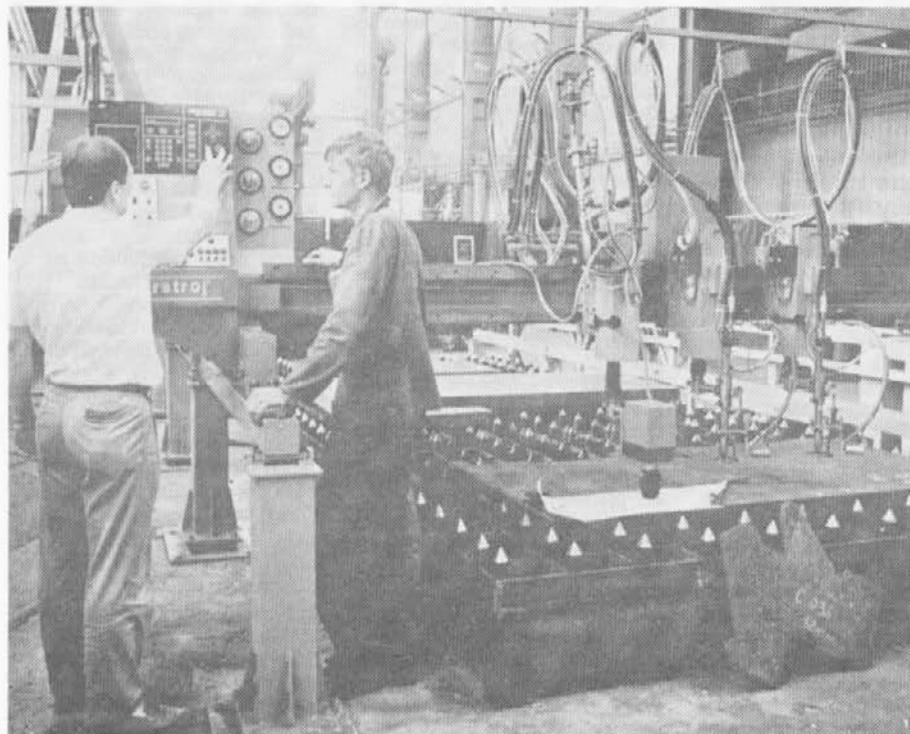
Ravenska ekipa se je torej tudi letos dobro odrezala. Za osvojevo prvo mesto v najpomembnejši disciplini so dobili

kar dva pokala - eden je prehodni, eden pa ostane njim. V tekmovalstvu v malem nogometu niso sodelovali, prav tako niso posebej trenirali streljanja, zato je njihova skupna uvrstitev nekoliko slabša, uvrstili so se na 9. mesto. Pomembno pa je, da so osvojili 1. mesto v najpomembnejši - gasilski disciplini, saj so se za to, kot gasilci, tudi pripravljali.

Sindikatski PGS je tudi tokrat podelil tri priznanja za leto 1993, ki so jih prejeli Rudi Nanger, Slavko Sotošek in Andrej Štremfelj.

Tekmovalci z Raven so bili zelo zadovoljni z organizacijo in izvedbo iger. Prihodnje leto pa bodo v Novi Gorici spet branili že drugič osvojevo 1. mesto v gasilski disciplini.

I.N.

STROJ ZA AVTOGENO REZANJE - NOVA PRIDOBITEV TSD

V proizvodni hali TSD je v začetku junija začel obratovati nov stroj za avtogeno rezanje. Reže pločevino do dolžine 6 m, širine 2,5 m in debeline 300 mm. Krmiljenje CNC omogoča veliko natančnost rezanja, kar pomeni prihranek v nadaljnji proizvodnji zaradi krajših časov obdelave. Razen tega so energetiki preuredili cevovode in omogočili spremembo rezalnega sredstva - namesto acetilena bodo za rezanje uporabljali zemeljski plin, ki je bistveno cenejši.

Kakor je povedal projektni inženir Janez Gorenšek, imajo v TSD za novi rezalni stroj, ki ga je izdelal Varstroj iz Lendave, veliko dela, vendar sprejemajo tudi naročila za storitve zunanjim naročnikom.

M.P.

IZ DELA SINDIKATOV

Z anketo do mnenj delavcev

Razmere v kovinski in elektroindustriji Slovenije se iz leta v leto in iz meseca v mesec slabšajo. Vlada ne kaže dovolj poslušnosti za njihovo reševanje. Panožni sindikat je zato med delavci izvedel anketo, da bi zvedel, ali so pripravljeni stavkati za rešitev svojih pravic in zahtev. Rezultat je bil pozitiven. V družbah Železarne Ravne je od 2700 članov Svobodnega sindikata glasovalo ZA stavko 1529 članov in 50 nečlanov, proti pa je bilo 145 članov. Precej članov v anketi ni sodelovalo - tudi okrog 400 iz Logističnega centra.

Zahteve delavcev so v posameznih družbah dokaj različne, v anketi pa se je jasno izrazila zahteva po ureditvi delovnega časa v Železarni Ravne. S sklepom generalnega direktorja dr. Andra Ocvirka je bil februarja uveden delovni čas od 7.30 do 16. ure za neproizvodne delavce, ki delajo v dopoldanskim izmenju. Pozneje so v posameznih družbah - zaradi slabega vpliva takega delovnega časa na produktivnost in red - določilo prilagoditi lastnim razmeram, drugod pa so ostali pri njem.

Na zahtevo delavcev je upravni odbor Svobodnega sindikata sklenil, da morajo direktorji ravnanskih družb vprašanje delovnega časa enotno rešiti. Ustrezno kolektivni pogodbi morajo delavci dobiti tudi nadomestilo za prehrano med delom.

Splošna kolektivna pogodba in socialni pakt

Izvršni odbor SKEI Slovenije je proti temu, da bi namesto panožnih sprejeli splošno kolektivno pogodbo. Panožna kolektivna pogodba je posebej za kovinsko in elektroindustrijo nujna, saj je ta panoga v Sloveniji v najslabšem položaju, z njo vred pa tudi delavci.

Zamrzniti odločanje o trajnih presežkih

Upravni odbor Svobodnega sindikata SKEI vseh družb Železarne Ravne je na svoji seji 9. junija (v razširjeni sestavi) sprejel stališča in sklepe, ki se nanašajo na določanje trajnih presežnih delavcev.

STAVKA V ŽELEZARNI

Ugotovil je, da se projekt sanacije in rekonstrukcije Slovenskih železarn ne uresničuje tako, kakor je bilo zamišljeno. O položaju metalurgije, kovinske predelave in spremljajočih dejavnosti bosta v kratkem na novo odločala vlada in parlament.

Zato je UO proti temu, da bi upravni odbori družb sklepali o trajnih presežkih in sprejemali Program načina reševanja presežnih delavcev. **Zahteva, da se postopek določanja trajnih presežnih delavcev zamrzne do odločitve vlade oziroma parlamenta o usodi Slovenskih železarn in posledicah za metalurgijo ter ostale družbe Železarne Ravne.**

S sklepi zbora zaupnikov so se zavezali, da o vprašanih, ki zadevajo presežne delavce, v tej fazi sodelujejo samo informativno. Zato se ne strinjajo z besedilom v osnutku Programa o načinu reševanja presežnih delavcev, da so "predstavniki naših sindikatov aktivno sodelovali v postopku ocenjevanja posameznikov in oblikovanju seznama presežnih delavcev."

Aktivno so sodelovali decembra in januarja, ko je šlo začasne presežke, vendar se njihovo reševanje po dogovorjenem programu ni uresničilo.

Upravni odbori družb naj temeljito analizirajo proizvodno in poslovno situacijo, uresničevanje planov ter odgovornost vodilnih delavcev za položaj družb in njihovih delavcev. V vodstvu sindikata namreč ugotavljajo, da **razen odpušanja delavcev ni bilo narejeno skoraj nič**. Za to so tudi subjektivni razlogi, kadrovske spremembe pa v tem času ni bilo.

Splošne stavkovne zahteve

Do 7. junija se je 75 odst. članov SKEI izreklo za generalno stavko delavcev v kovinski in elektroindustriji Slovenije, zato se je izvršni odbor tega sindikata odločil, da jo bo izvedel, čeprav se je hkrati tudi pogajal z vlado in drugimi dejavniki o najbolj perečih zadevah in dobil zagotovilo, da bo vlada probleme reševala skupno s sindikati. V ta namen je imeno-

vala posebno delovno skupino kot pogajalskega partnerja predstavnikom delavcev.

Stavkovni odbor SKEI je za stavko, ki je bila v večini podjetij slovenske kovinske in elektroindustrije v sredo, 30. junija 1993, med svoje zahteve uvrstil naslednje:

- zaščito slovenske kovinske in elektroindustrije
- zaščito delovnih mest
- razvojno politiko, ki bo omogočala polno zaposlenost
- socialno in materialno varnost delavcev - izplačilo zajamčenih plač do 18. v mesecu
- plače po kolektivnih pogodbah
- zakon o kolektivnih pogodbah
- ohranitev pravic iz zakona o zaposlovanju in zavarovanju delavcev za primer brezposelnosti
- ukinitvev plačila dohodnine na najnižje osebne dohodke.

Zahteve družb Železarne Ravne

Po končani osemurni opozorilni stavki, ki je na Ravnah potekala mirno in urejeno, je stavkovni odbor ocenil, da so bile podprte vse splošne zahteve SKEI Slovenije. Zahteve so delavci po posameznih družbah oblikovali skladno njihovu položaju, v osnovi pa so bile sprejete tiste, ki jih je oblikoval zbor zaupnikov Svobodnega sindikata v ponedeljek, 28. 6., in za njihovo rešitev določil 14-dnevni rok.

Zahteve so naslednje:

1. Vlada naj s posebnim sklepom omogoči, da bodo delavci v primerih dokapitalizacije posameznih družb sodelovali pri interni razdelitvi oz. notranjem odkupu delnic na podlagi lastninskih certifikatov ali uveljavljali potrdila o neizplačanem delu OD, ali pa jim omogoči kako drugo obliko sodelovanja pri lastninjenju. S tem bi vlada ob pričakovani podpori Upravnega odbora SŽ pokazala dobro voljo, zlasti še zaradi spornega prenosa železarn v državno lastništvo.

2. Rezultati revizijskega postopka poslovnih in drugih bilanc v reviziji, ki bo kmalu zaključena, naj se javno objavijo; to velja tudi za firme, ki jih je železarna ustanovila v tujini.

3. Skupščina občine Ravne naj podpre, državni zbor pa sprejme poseben Zakon o specifičnih pogojih in ugodnostih reševanja zaposlenosti v ravenski in jeseniški občini, kjer so to že storili.

4. Vlada in Slovenske železarne naj zamrznejo nadaljnje postopke določanja presežnih delavcev in stečajev in improvizirane reorganizacije, in to do odločitve parlamenta o končni sanaciji poslovnega sistema Slovenske železarne.

5. Zaradi verižne poslovne in tehnološke povezanosti družb na Ravnah se moramo dogovoriti o delovnem času, ki mora biti povsod optimalno izkoriščen in učinkovit, da ne bo motil medsebojnih poslovnih procesov. Zagovarjamo gibljev delovni čas in nadzor za tiste delavce, ki ne morejo delati v običajnih izmenah. Ker je sedanji delovni čas v bistvu osem ur in pol, je treba v skladu s kolektivno pogodbo razliko plačati. Obenem zahtevamo, da delavci dobijo nadomestilo za prehrano med delom izplačano v višini, kot jo določa sindikalna lista.

6. Komisije za varstvo pravic se morajo pri obravnavi pritožb delavcev dosledno držati zakona in kolektivnih pogodb in ne smejo pristajati na zahteve nekaterih vodilnih delavcev, da kljub očitnim kršitvam določil zakona in pogodb pritožbe zavračajo in gredo v rizik tožbe.

7. V konkretnih odločitvah glade presežnih delavcev in reševanja delovno pravnih vprašanj naj se aktivno vključijo delovne inšpekcije in preverijo tudi dosedanje postopke.

8. Vodstvo in službe koncerne Slovenske železarne ne smejo dobiti plač prej, preden niso izplačane v družbah.

9. Plače direktorjev in vodilnih delavcev naj bodo neposredno odvisne od uspešnosti družbe in od tega, koliko so v času uresničevanja sanacijskega programa naredili za izboljšanje položaja družbe.

10. Direktorji družb naj mesečno načrtujejo in uskladijo ter določijo datume plačilnih dni in o tem pravočasno, s skupnim obvestilom v Novicah, informirajo vse zaposlene v družbah Železarne Ravne.

11. Vodstvo Slovenskih železarn naj zagotovi uresničevanje koncernske pogodbe v tistem delu, ki govori o poslovnih odnosih med družbami. Te morajo upoštevati skupne interese v proizvodni in poslovni verigi, zlasti pa plačilno disciplino s pogojem, da so družbe s svojimi uslugami in v poslovanju nasploh konkurenčne in da upoštevajo poslovno moralo.

MNENJA IN STALIŠČA SINDIKATA NEODVISNOST

Mnenja in stališča sindikata Neodvisnost o reševanju delavske problematike v družbah Železarne Ravne se v precejšnji meri razlikujejo od tistih, ki jih zagovarja Svobodni sindikat SKEI. Povzemamo jih iz pogovora s sekretarjem Neodvisnosti Miroslavom Garbom.

O ZAČASNIH IN TRAJNIH PRESEŽKIH

Slovenska javnost je seznanjena s sanacijo Slovenskih železarn, predvsem delavci pa občutijo kadrovske sanacije, ki je zanje najbolj boleča, saj vpliva na njihov socialni in materialni položaj. Posledice čutijo vsi, tako tisti, ki delo izgubijo, kot oni, ki ga zadržijo. Da bi strese ublažili, smo sprejeli poseben **program razreševanja presežnih delavcev**. V skladu z njim so na Jesenicah, Ravnah in v Štorah ustanovili namenska podjetja, ki naj bi imela skrb za izvedbo socialnega programa. Določili smo vire financiranja za socialni program - prispevek države, interni davek družb (1,25 % BOD), lastni dohodek in del kupnine prodanega premoženja.

Socialni program je vseboval več dejavnosti in ukrepov: prekvalifikacije, odpravnine ob samozaposelitvi, odpravnine v odpovednem roku, krajši delovni čas (4 ure), odškodnine za predčasno upokojitve, dokupe let, nadomestila začasno čakanje na delo. Ta program so uresničevali, večje težave pa so bile pri sofinanciranju produktivnih delovnih mest, odpiranju novih delovnih mest in invalidskih podjetij.

Na ta način naj bi na Ravnah v letu 1993 rešili 75 odstotkov začasnih presežnih delavcev. V pogodbi smo s posebnim členom preprečili možnost, da bi delavce v teh centrih po hitrem postopku vrgli na cesto - to bi bilo možno v primeru stečaja. Ta člen določa, da je treba **časne presežne delavce v primeru, ko ni več možnosti za delovanje namenskega podjetja, vrniti v matična podjetja, kjer se začne vsebinsko drugačen postopek za reševanje presežnih delavcev.**

19. maja je UO Logističnega centra to tudi storil. Hkrati s tem so direktorji družb sprejeli ugotovitvene sklepe, da za določeno število delavcev ne morejo zagotoviti dela. Določili so število presežnih delavcev po delovnih mestih, kjer ni dela.

V sindikatu smo ugotovili, da je prišlo do časovne in vsebinske kršitve zakona o postopku ugotavljanja delovnih presežkov. Delavci, ki so bili v Logističnem centru, so večino-

ma postali trajni presežki.

V sindikatu smo bili ob dejstvu, da začasno čakanje na delo v Logističnem centru ni več mogoče, v dilemi, ali proces ugotavljanja trajnih presežkov biokirati ali pri tem sodelovati ter preprečiti nepravilnosti in krivice.

Sprejeli smo načelno stališče: Zavzemamo se za kar največ dela, novih programov in delovnih mest in za kar najmanj delovnih presežkov.

Zavedajoč se celotne problematike, smo predlagali, naj direktorji omogočijo vsebinsko vključevanje sindikalnih zapornikov v oblikovanje programa za reševanje presežnih delavcev ter seznamov trajnih presežkov z namenom, da bi rešili probleme in popravili krivice, storjene pri določanju začasnih presežkov. Po našem mnenju je pri ugotavljanju začasnih presežkov Svobodni sindikat SKEI na Ravnah sodeloval v enostranski kršitvi podjetniške kolektivne pogodbe - pristal je na kršitve kriterijev za določanje začasnih presežnih delavcev in omogočil direktorjem povsem prosto, nezavezujočo izbiro začasnih presežkov. Tedaj se sodepisnik kolektivne pogodbe nista opredelila do pobude našega sindikata, da bi točke po kriterijih seštevati. Želeli smo, da bi sprejeli ustrezen aneks h kolektivni pogodbi in vzpostavili ravnovesje meril. Sedaj ima med meril prednost kriterij delovne uspešnosti, ki je težko merljiv (podlaga zanj je plačilni razred in napredovanje), neuporabljeni pa so: delovna doba, zdravstveno in socialno stanje, delovne izkušnje in **opravljanje dodatne pridobitvene dejavnosti**, ki ni izločen kriterij, ker je na zadnjem mestu.

S tem ne zagovarjamo slabih delavcev, a menimo, da zelo slabih delavcev v naši železarni ni, so pa razmere v preteklosti dopuščale, da vsak delavec ni dal od sebe vsega. Nove razmere pa bodo izločile tiste, ki jim delo na delovnem mestu pomeni le postranski zaslužek.

PROBLEMI PRI DOLOČANJU PRESEŽNIH DELAVCEV

Svobodni sindikat sprejema velemurne ocene o sanaciji

Slovenskih železarn in o neučinkovitosti mehke variante reševanja presežnih delavcev.

Ker v Neodvisnosti menimo, da so vsaj nekateri direktorji ravnanskih družb veliko naredili za reševanje presežkov, smo se odločili po svojih močeh varovati pravice in interese delavcev na način, ki ne bo ogrožal obstoja novih podjetij na eni in socialnega in materialnega položaja delavcev na drugi strani. Hkrati zahtevamo, da je treba delavcu, ki delo zadrži, omogočiti, da bo delal, kakor najbolj zna in zmore, ter dobil temu primerno plačilo. S socialnim programom pa je treba tistemu, ki delo izgubi, omogočiti, da bo v prehodnem obdobju - saj to ne more dolgo trajati - preživel on in njegova družina.

Opozoriti moram na to, da sporočilo Svobodnega sindikata, češ, da so bili njihovi predstavniki na upravnih odborih preglasovani, ko so zahtevali moratorij na določanje trajnih presežkov, ni resnično. Prvič so v upravnih odborih izvoljeni predstavniki vseh delavcev, ne le Svobodnega sindikata, drugič pa je predlog zagovarjal in pri njem vztrajal le en njihov predstavnik.

"V postopku izdelave programa sanacije so bili o vsebini seznanjeni predstavniki sindikata, predvsem so člani sindikata aktivno sodelovali pri določanju presežnih delavcev," je zapisano v zapisniku.

Predstavniki Svobodnega sindikata so zapisnik podpisali, svojim ljudem pa govorijo drugače.

Medtem ko je Svobodni sindikat pri določanju presežkov sodeloval le informativno, je bilo sodelovanje Neodvisnosti vsebinsko.

Po analizi primerov in na osnovi pogovorov z direktorji lahko odgovorno zatrdim, da so direktorji v večini primerov prisluhnili zahtevam in predlogom za odpravo krivic. V primerih, ko naj bi prišla med trajne viške zakonca ali partnerja v izvenzakonski skupnosti, zaposlena v različnih družbah bivše Železarne Ravne, smo dosegli, da so se prizadeti z direktorjema dogovorili, kateri bo delo zadržal.

V priložbenem roku smo obravnavali 38 delavcev. Nekaj je bilo primerov kršitve kolektivne pogodbe, nekaj pa je bilo

takih, ko neposredne kršitve ni bilo, bi pa ti delavci delo zadržali, ko bi se kriteriji seštevati.

Sicer v našem sindikatu zahtevamo, da mora biti vsak delavec, ki ima delo, redno zaposlen, in odklanjamo začasne pogodbe o delu. V družbah železarne je tudi izjemno zaskrbljujoč odnos do delavcev, ki so postali delovni invalidi pri delu v proizvodnih obratih. Zdaj, ko so invalidsko premeščeni v Zaščito, jim očitajo slabšo produktivnost in pogosto odhajanje v bolnišnico ter hočejo imeti varnostno službo, čiščenje in podobno organizirano v lastni režiji, češ, da bi bilo zanje ceneje. Čeprav menim, da invalid ni invalid, če je zaposlen na delovnem mestu, ki ustreza njegovim delovnim zmožnostim, vendarle podjetje, ki zaposluje same invalide, ne more biti konkurenčno. Zato bi se morali direktorji dogovoriti, kako obdržati v delovnem razmerju delavce, ki so postali invalidi v njihovih podjetjih.

RAZPIS OMOGOČIL KRIVICE

Naš sindikat je tudi ob reorganizaciji Vipa zahteval, da je treba vsem zaposlenim omogočiti enake pogoje za ohranitev ali izgubo delovnega mesta, zato zavrača postopek, ko je delodajalec z minimalnimi razpisnimi pogoji omogočil izbiro na podlagi subjektivnih ocen vodstvenih delavcev. Tak način je skrajno žaljiv za delavce, ki so več desetletij soustvarjali te družbe in jim omogočali redno proizvodnjo. Prepričan sem, da bi tudi v tem primeru morali izbirati delavce po metodologiji določanja trajnih presežkov.

STAVKA BI MORALA BITI PREJ

Sindikat Neodvisnost je ocenil, da je nujna stavka vseh slovenskih delavcev, in to že v marcu, ko je državni zbor sprejel Zakon o zamrznitvi plač. Žal se ostale sindikalne centrale tedaj s tem niso strinjale. Naše zahteve so enake še danes. Stavko v ravnanski železarni smo bili solidarni, ker pa nas Svobodni sindikat ni pritegnil k sodelovanju, smo oblikovali lastne stavkovne odbore in v družbah, kjer imamo svoje člane, izrazili tudi naše posebne zahteve.

O dodatnih stavkovnih zahtevah in rezultatih stavke bomo poročali v prihodnji številki Fužinarja.

Pripravila
Mojca Potočnik

FAKTORJI ZA IZRAČUN PLAČE PO PODJETNIŠKI KOLEKTIVNI POGODBI (PKP)

Izhodiščni bruto OD po KP so bili za mesec maj še vedno enaki. Življenjski stroški (statistično) se spet niso povečali za toliko, da bi to vplivalo na spremembo izhodiščnih bruto OD (3 odst.).

Izhodiščni bruto OD po KP za posamezni tarifni razred za mesec maj 1993 so enaki mesecem, odkar velja zakon o plačah.

Ker pa so se dejanski OD ponekod spremenili (višja ali nižja vrednost točke), so se spremenili tudi faktorji za izračun razlike OD do KP. Ponekod pa so faktorji celo enaki, ker ni bilo nobenih sprememb.

Objavljene faktorje pa smo upoštevali pri izračunu obračunske razlike do kolektivne pogodbe za mesec maj 1993 (izpisano na plačilni kuverti). Drugih sprememb ni.

Sistem plač

MAJ 1993 FAKTORJI ZA IZRAČUN PLAČE PO PKP

PR	TOČKE	TR	KP	NET	STROJ	STO	NOŽI	JEK	ARH	PROFUND	ZAS	TRANS	VIP	PS	LC	ENER
v/s	vred		fak	fak	fak	fak	fak	fak	fak	fak	fak	fak	fak	fak	fak	fak
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
1/1	240	I.	35,548	1.25	1.20	1.25	1.20	1.29	1.11	1.52	1.27	1.27	1.25	1.25	1.39	1.28
1/2	300	II.	39,120	1.16	1.11	1.16	1.06	1.19	0.98	1.34	1.18	1.18	1.16	1.16	1.30	1.19
1/3	360	IV.	48,699	1.25	1.20	1.25	1.10	1.29	0.91	1.39	1.27	1.27	1.25	1.25	1.40	1.28
1/4	420	V.	55,096	1.29	1.23	1.29	1.06	1.33	0.87	1.35	1.32	1.31	1.29	1.29	1.46	1.32
2/1	200	I.	35,548	1.11	1.07	1.11	1.03	1.15	0.95	1.30	1.13	1.13	1.11	1.11	1.24	1.14
2/2	320	III.	43,685	1.23	1.18	1.23	1.11	1.27	0.92	1.40	1.25	1.25	1.23	1.23	1.38	1.26
2/3	360	IV.	48,699	1.25	1.20	1.25	1.10	1.29	0.91	1.39	1.27	1.27	1.25	1.25	1.40	1.28
2/4	400	IV.	48,699	1.19	1.14	1.19	0.99	1.23	0.91	1.25	1.21	1.21	1.19	1.19	1.35	1.22
2/5	420	IV.	48,699	1.14	1.09	1.14	0.94	1.18	0.87	1.19	1.16	1.16	1.14	1.14	1.29	1.17
2/6	460	V.	55,096	1.19	1.14	1.19	0.97	1.23	0.90	1.23	1.22	1.21	1.19	1.19	1.35	1.22
3/1	420	V.	55,096	1.29	1.23	1.29	1.06	1.33	0.87	1.35	1.32	1.31	1.29	1.29	1.46	1.32
3/2	480	V.	55,096	1.15	1.10	1.15	0.93	1.19	0.86	1.18	1.17	1.17	1.15	1.15	1.30	1.18
3/3	540	VI.	65,759	1.23	1.18	1.23	0.99	1.28	0.91	1.25	1.26	1.26	1.23	1.23	1.41	1.27
3/4	600	VI.	65,759	1.12	1.07	1.12	0.89	1.16	0.82	1.13	1.15	1.14	1.12	1.12	1.28	1.15
3/5	660	VII.	74,656	1.20	1.14	1.20	0.92	1.24	0.85	1.16	1.23	1.22	1.20	1.20	1.37	1.23
3/6	700	VII.	74,656	1.13	1.08	1.13	0.87	1.18	0.80	1.10	1.16	1.16	1.13	1.13	1.30	1.17
3/7	1050	VIII.	88,883	0.96	0.91	0.96	0.69	1.00	0.63	0.87	0.98	0.98	0.96	0.96	1.11	0.99
4/1	400	IV.	48,699	1.19	1.14	1.19	0.99	1.23	0.91	1.25	1.21	1.21	1.19	1.19	1.35	1.22
4/2	480	V.	55,096	1.15	1.10	1.15	0.93	1.19	0.86	1.18	1.17	1.17	1.15	1.15	1.30	1.18
4/3	560	V.	55,096	1.00	0.96	1.00	0.80	1.03	0.88	1.01	1.02	1.02	1.00	1.00	1.14	1.03
4/4	600	VI.	65,759	1.02	0.98	1.02	0.78	1.06	0.82	0.99	1.05	1.05	1.02	1.02	1.18	1.05
4/5	720	VII.	74,656	1.10	1.05	1.10	0.84	1.14	0.70	1.07	1.13	1.13	1.10	1.10	1.27	1.13
4/6	800	VII.	74,656	1.00	0.95	1.00	0.76	1.04	0.83	0.96	1.02	1.02	1.00	1.00	1.15	1.03
4/7	1050	VIII.	88,883	0.96	0.91	0.96	0.69	1.00	0.63	0.87	0.98	0.98	0.96	0.96	1.11	0.99
4/8	1300	II.	106,629	0.93	0.88	0.93	0.67	0.96	0.51	0.84	0.95	0.95	0.93	0.93	1.00	0.96
4/9	1560	II.	106,629	0.77	0.74	0.77	0.55	0.80	0.51	0.70	0.79	0.79	0.77	0.77	0.90	0.80

KADROVSKA GIBANJA

V drugi polovici junija je bilo v družbah, naslednicah Železarne Ravne, zaposlenih 4448 delavcev. Število se je od zadnjega poročanja zmanjšalo za 32 delavcev, po posameznih družbah pa je bilo stanje naslednje:

Metal (povečanje zaradi zaposlitve delavcev iz VIP)	1002
STO	539
Stroji	502
Jeklovarna (povečanje zaradi zaposlitve delavcev iz Logističnega centra)	336
Noži	193
Armature	199
Poslovni servis	165
VIP	441
Energetika	101
LC	624
Translog	134
De profundis	93
Zaščita	119

FLUKTUACIJA DELAVCEV

Sklenitve delovnega razmerja v juniju

V delovno razmerje smo sprejeli 13 delavcev (12 pripravnikov in eno delavko za določen čas).

Prenehanje delovnega razmerja v juniju

Delovno razmerje je prenehalo 39 delavcem zaradi naslednjih razlogov:

- 22 delavcev je odšlo sporazumno z odpravnino (trajni presežki delavcev)
- 1 delavcu je poteklo delovno razmerje za določen čas
- 5 delavcev je bilo upokojenih

- 9 delavcev je bilo invalidsko upokojenih

- 1 delavcu je bilo delovno razmerje prekinjeno sporazumno s podjetjem
- 1 delavec je samovoljno prekinil delovno razmerje.

Poslovni servis, d.o.o.
Kadri - OE Zaposlovanje

Ustanoviteljica Informativnega fužinarja je bila Železarna Ravne, sedaj pa so to naslednje neposredno odvisne družbe koncerna Slovenske železarne: SŽ - Metal Ravne, d.o.o., SŽ - STO Ravne, d.o.o., SŽ - Stroji Ravne, d.o.o., SŽ - Jeklovarna Ravne, d.o.o., SŽ - Noži Ravne, d.o.o., SŽ - Armature Muta, Ravne, d.o.o. in nekatere družbe spremljajočih dejavnosti: ŽR - VIP, d.o.o., Translog, d.d., TGP De Profundis, d.d., Zaščita, d.d., in Energetika Ravne, d.o.o.

Izdaja Poslovni servis, d.o.o. Ureja uredniški odbor: mag. Andreja Čibron - Kodrin, Marijan Gerdej, dr. Tone Pratkanar, Sonja Smolar, Maks Večko, Mirko Vošner.

Uredništvo: glavna in odgovorna urednica mag. Andreja Čibron - Kodrin, novinarka in lektorica Mojca Potočnik, novinarka Irena Nagernik, tajnica Jelka Jamšek. Izdelava fotografij: Mira Čepin. Tel: 0602 21 - 131, urednica int. 6305, tajništvo 6753, novinarki 6304

Tisk: Grafika Prevalje
Glasilo se po mnenju Ministrstva za informiranje (št. 23/128-92) šteje med proizvode, za katere se plačuje davek od prometa proizvodov po stopnji 5 %.

SEMINAR ZA SPODBUJANJE SAMOZAPOŠLOVANJA

**"BOLJE JE PRIŽGATI ENO SAMO SVEČO
KOT PREKLINJATI V TEMI"**

V železarni so maja potekali enodnevni informativni seminarji o možnostih samozaposlovanja. Po besedah organizatorja (oddelka izobraževanje) je bil "program usmerjen predvsem v motiviranje in opogumljanje posameznikov, da odkrijejo in razvijejo svoje sposobnosti, prednosti, podjetniške ideje in zamisli ter jih usmerijo v doseganje življenjskih ciljev." Vabilo za seminar (Podjetništvo v luči velikih družbenih sprememb, Pogoji za uresničitev podjetniške ideje, Generiranje podjetniških idej ter Pravice brezposelnih in pomoč, ki jo nudi Republiški zavod za zaposlovanje) so poslali okrog 300 zaposlenim, ki so bili takrat na čakanju in imajo najmanj poklicno izobrazbo, je povedala strokovna delavka Bernarda Mori - Rudolf. Seminarja, ki ga je vodil Viktor Vaupot iz Gorenja Inove, se je udeležila manj kot tretjina vabiljenih.

Na koncu predavanj so udeleženci izpolnili vprašalnik in le četrtina od njih se je odločila za nadaljnje podjetniško usposabljanje (čprav jih idejo o samozaposlitvi razvija skoraj še enkrat toliko), drugi pa so se pripravljali vključiti v različne programe usposabljanja, prekvalifikacije, pridobivanje višje stopnje strokovne izobrazbe, tečaj ipd.

Tridnevni podjetniški tečaj se je odvijal od 14. do 16. junija v izobraževalnem centru Železarne Ravne. Tudi tokrat ga je izvajalo velenjsko podjetje Gorenje Inova. 16 kandidatov je poslušalo raznovrstna predavanja s področij, ki jih mora vsak podjetnik dobro poznati. Nekaj predstavljenih tem: Marketinško načrtovanje in poslovno odločanje na trgu, Spodbujanje podjetniških idej, Računalništvo v malih podjetjih, Finance v malem podjetju, Zakoni in predpisi, ki urejajo odprtje in poslovanje podjetja in obratovalnice, Osebnostne lastnosti podjetnika, Poslovni načrt in Zakon o gospodarskih družbah.

Mnenje izvajalca

Viktor Vaupot je takole ocenil vsebino usposabljanja in odziv udeležencev: "Program je sestavil Zavod za zaposlovanje, sedaj pa teče že dobri dve leti in je standardiziran. Za to skupino sem ga sicer delno priredil: lahko bi ga še bolj, če bi vnaprej vedel, kdo jo sestavlja. Predaval sem že različnim skupinam, zato po načinu sodelovanja takoj vem, kakšen je odnos poslušalcev do samozaposlovanja. Čeprav so bili na današnjem seminarju ljudje, ki sicer razmišljajo o samozaposlitvi, pa so med njimi vseeno razlike: nekateri za svoj položaj še vedno iščejo krivdo zunaj sebe. To pa jim seveda ne koristi, saj tako samo izgubljajo prepotrebno energijo. Želel bi, da bi se vsaj nekaj posameznikov odločilo za samozaposlitev. Na seminarju so dobili znanje, ki ga bodo nujno potrebovali za uspešno poslovanje, zato menim, da so sredstva, ki so bila za to namenjena, upravičena. Na seminarju smo se - bolj ali manj poglobljeno - dotaknili vseh poslovnih funkcij, vendar s tem usposabljanja še ni konec; sledijo lahko individualna svetovanja in podjetniške delavnice. Pri oblikovanju programa smo si zastavili cilj, da vsem tistim, ki imajo sposobnosti za podjetnika, posredujemo za njih zanimive informacije, oziroma vse, ki se odločijo za samostojno pot, primerno usposobimo. Slovenci se namreč ne moremo pohvaliti s podjetniško tradicijo niti nas o podjetništvu niso učili v šoli. Sedaj pa se kažejo velike možnosti za odpiranje novih delovnih mest predvsem v malih podjetjih in nove oziroma potencialne podjetnike je zato treba za uspešno

delo pač usposobiti."

Pogost je očitek, da različna podjetniška usposabljanja stanejo veliko denarja, učinek pa je majhen, saj je obrtno poslovalnico ali podjetje odprli sorazmerno majhen odstotek udeležencev tovrstnih izobraževanj.

G. Vaupot pa takšna razmišljanja zavrača, saj so nova delovna mesta, ki nastanejo s samozaposlitvijo, vsaj sto do tisočkrat cenejša kot tista po podjetjih. Poleg tega pa opisano usposabljanje železarskih družb ni nič stalo, nasprotno, Zavod za zaposlovanje je delavcem, ki so trenutno še v delovnem razmerju, omogočil nekaj, kar pripada šele tistim, ki že imajo status brezposelnega.

Kakšne ideje pa imajo ljudje, ki bi se poskusili kot podjetnik? Vodja seminarja odgovarja: "Pričakoval sem, da bo na usposabljanje prišlo več ljudi. Statistični kazalci namreč kažejo, da se okoli 10 odst. trajnih presežkov delavcev odloči za samozaposlitev. Med 16 udeleženci jih je bilo le nekaj, ki že imajo izdelane cilje. Konkretno o tem ne morem govoriti, ker gre za poslovne skrivnosti. Lahko rečem le, da se želijo ukvarjati s storitvenimi dejavnostmi, ki ne zahtevajo velikega vlaganja. Če se bodo tega resnično lotili, bo prevladoval tip malega podjetnika. V železarni so bili zaposleni, ki so bili na čakanju, predlogu prepuščeni sami sebi, zato jih je sedaj težko ponovno aktivirati."

Mnenja udeležencev

Nekaj udeležencev seminarja sem zaprosila, naj ga ocenijo. Povedali so:

■ "Seminar je bil v redu in poučen. Marsikomu se bo porodila kakšna ideja, čas pa

bo pokazal, koliko jih bo res začelo. Sam se še nisem odločil. Mislim, da trenutne denarne ugodnosti niso stimulatивne."

■ "Seminar zasluži pozitivno oceno. Na njem pa bi morali sodelovati tudi predstavniki občine, da bi povedali, kje v občini so "niše" za obrtnike."

■ "Seminar je bil koristen, pogrešal pa sem več konkretnih napotkov (npr. na katera vrata potrkati za informacije in pomoč, kam poklicati po telefonu ipd.) ter več informacij, ki bi veljale za Mežiško dolino in ne toliko za velenjsko območje. Všeč mi je bilo obravnavanje konkretnih primerov, nasploh pa smo dobili dovolj podatkov za razmišljanje. Motilo pa me je, da smo bili v skupini zelo različni posamezniki: nekateri so se že odločili za samozaposlitev, drugi pa o tem še niti resno ne razmišljajo."

■ "Takšni seminarji so zgolj zato, da nekdo zasluži. Dajejo preveč splošnega znanja, zasnovani pa bi morali biti na konkretnih primerih. Nekatere teme so se tudi podvajale, druge pa so bile preveč obsežne. Pogrešal sem več informacij o zakonodaji (npr. postopek ustanavljanja podjetja)."

Kakorkoli že udeleženci ocenjujejo seminar, je vsakdo od njih te dni izvedel kaj novega, kar mu bo pomagalo pri odločitvi, ali bo postal podjetnik ali ne. Tistim, ki se bodo za to odločili, je na voljo pomoč, ki jo v različnih oblikah nudi Zavod za zaposlovanje iz Velenja, kar je ob koncu usposabljanja predstavila direktorica ga. Seme.

Andreja Čibron - Kodrin

OB SVETOVNEM DNEVU BOJA PROTI SLADKORNI BOLEZNI

SREČANJE NA RIMSKEM VRELCU

Sladkorna bolezen je ena tistih nadlog sodobne družbe, zaradi katere trpi vse več ljudi, saj število sladkorno bolnih predvsem v civiliziranih družbah nenehno narašča. Tudi Slovenija je med njimi.

V družbah Železarne Ravne je zaposlenih okrog 100 sladkornih bolnikov, vseh obolelih v občini Ravne pa je še nekajkrat večje, saj za to boleznijo obolevajo večinoma starejši ljudje, vendar navadno v lažji obliki, medtem ko je "mladostna" oblika sladkorne bolezn (tip 1) večinoma težja in zahteva zdravljenje z insulinom.

V svetu so že pred časom določili 27. junij kot dan boja proti sladkorni bolezni. Diabetiki iz Koroške regije so ga letos proslavili 19. junija s srečanjem na Rimskem vrelcu. Pripravilo ga je ravensko društvo diabetikov, udeležilo pa se ga je okrog 90 sladkornih bolnikov iz dravogradske, radeljske, ravnanske in slovenjgraške občine. Udeležence je pozdravil predstavnik Zveze slovenskih društev za boj proti sladkorni bolezni Alojz Čuček, ki je opozoril na nepravilnosti v novi ureditvi slovenskega zdravstva (s tem, ko bi diabetologom odvzeli pristojnosti, ki so jih imeli doslej pri zdravljenju sladkornih bolnikov, bi te bolnike spravili v težji položaj, zdravstvo pa bi se s tem podražilo) in koroške diabetike pozval, naj se pridružijo protestu.

Oglasil se je tudi primarij dr. Leopold Budna, eden prvih diabetologov v Slovenji Gradcu. Potem ko je svoje dolžnosti prepustil mlajšim kolegom, jim je zaželel uspešno delo, sladkornim bolnikom pa, da bi pod njihovim vodstvom kar najbolje prenašali svojo bolezen.

Sledil je kulturni spored z nastopom kvinteta družine Breznik iz Pameč in Mitja Šipka, zatem so bila na vrsti strokovna predavanja.

POMEMBNA JE OSVEŠČENOST

Dokler niso odkrili insulina in antibiotikov, je bila pri sladkorni

bolezn smrtnost zelo velika. Danes pa lahko sladkorni bolniki dosegajo visoko starost, skrbeti morajo le za redno zdravljenje, spremljanje bolezn in za zdrav način življenja.

Dr. Elizabeta Vrvnik zdravi mlade sladkorne bolnike v slovenjgraški bolnici. Na Rimskem vrelcu je predavala o premagovanju sladkorne bolezn in v času odraščanja in o načrtovanju družine pri sladkornih bolnikih.

odstotke, pri obeh starših pa 4 do 10 odstotkov. Vendar je bolje, da je število rojstev manjše. Sladkorna bolnica mora nosečnost načrtovati, saj bo dobro potekala le, če je bodoča mamica v dobri telesni pripravljenosti, z normalno količino sladkorja v krvi. Priporočljivo je tudi, da rodi mlada, do 22. leta starosti.

Zdravnica dr. Metka Lenart - Epšek je govorila o poznih zapletih pri sladkorni bolezni in

trgovine na Koroškem še preskromno založene; žal so cene dietne hrane zelo visoke, kar življenje sladkornim bolnikom še otežuje.

Sladkorni bolniki so odhajali s srečanja na Rimskem vrelcu polni prijetnih vtisov, saj je bila prireditev dobro organizirana, poučna, izkazali pa so se tudi gostitelji - vodstvo in osebje hotela - saj so poskrbeli za prijetno vzdušje in pripravili okusno dietno kosilo.

Zaradi razvojnih in telesnih sprememb je v mladostni dobi tudi sladkorna bolezen težje obvladljiva, pogosta so nihanja sladkorja v krvi, ki nastanejo delno tudi zaradi tega, ker je otroka težko disciplinirati glede prehrane in načina življenja. Na srečo izkušnje kažejo, da ta nihanja ne povzročajo trajnih posledic na organizmu, tudi potrebe po insulinu se pri odraslih znova zmanjšajo.

Dekleta in žene - sladkorne bolnice se lahko odločijo za nosečnost, saj imajo veliko možnosti, da rodijo zdrave otroke. Dednostni faktor je v primeru, da je bolna mati, 4

poudarila, da je posledice, ki lahko nastanejo po daljšem trajanju sladkorne bolezn na ožilju, živčevju in na posameznih organih, bolje z dobrim vodenjem sladkorne bolezn preprečiti kakor zdraviti.

V nadaljevanju srečanja so udeleženci izvedeli še za nekatera nova zdravila za sladkorno bolezen ter spoznali medicinske pripomočke, ki so novost na slovenskem tržišču. Pokusili so lahko tudi več vrst kruha, peciva in drugih prehranskih izdelkov, ki so jih prispevala podjetja Arnika in Nama z Raven, Mesnina Otiški vrh in Pliva, z njimi pa so

Predstavniki organizatorja - Ida Topler, Simon Potočnik in Bojan Proje - so zatrdili, da bodo kljub težavam podobne prireditve organizirali tudi v prihodnje, saj želijo, da bi tako člani kot drugi izvedeli kar največ o poteku in možnostih zdravljenja ter o življenju s sladkorno boleznijo, hkrati pa so izrazili zahvalo vsem, ki so prireditve na Rimskem vrelcu omogočili - poleg sodelujočim še podjetjem Železarne Ravne, Soelu iz Slovenj Gradca, TIO ter cvetličarnama Cvet in Pori z Raven.

Mojca Potočnik

KULTURA

KULTURNA KRONIKA

4. junija je bil v Mežici letni koncert moškega zbora

Isti večer je bil v farni cerkvi na Prevaljah odmeven koncert pevskega zbora Rož iz Šentjakoba. Pel je Pesem upanja - liturgične speve in maše iz muslimanskega,

DUNAJSKI KVARTET SAKSOFONOV, na desni Oto Vrhovnik

Mežiški knapi. Z njim je nastopil pobrateni zbor Društva upokojencev Murska Sobota.

judovskega, pravoslavnega in katoliškega (kreolskega) bogočastja.

5. junija so v Kotljah ponovili burko **Zmeda nad zmedo**, ki jo domače društvo v veselje mnogih igra v narečju.

6. junija je na Linhartovem srečanju v Ptujju nastopila dramska skupina **Gimnazije Ravne**. Pod vodstvom prof.

Silve Sešel je uprizorila dramo **Draga Jančarja Zalezujoc Godota**.

9. junija je v cerkvi sv. Vida v **Dravogradu** založba Voranc predstavila knjigo zapisov in esejev **Silvije Borovnik Slovenija, moja Afrika**. Na prireditvi je nastopil Blaž Praprotnik.

10. junija je na **medobčinski reviji** otroških in mladinskih pevskih zborov v Radljah

19. junija so na **poletnih kulturnih srečanjih** na Uršji gori sodelovali **recitatorji in pevski zbor OŠ Franja Goloba s Prevalj, 20. junija** pa **Harmnikarski orkester z Raven**.

20. junija je v **prevaljski cerkvi** nastopil **Dunajski kvartet saksofonov** pod vodstvom **Ota Vrhovnika**. Občinstvo je navdušil z izjemno kakovostjo in lahkotnostjo igranja.

24. junija so v **Vidovi cerkvi v Dravogradu** odprli razstavo del **Društva koroških likovnikov**. Slike je izbrala in predstavila prof. Silva Sešel.

Na **Čečovju** je bil ta večer **promenadni koncert Pihalnega orkestra ravenskih železarjev**. Pripravili so ga pred gostovanjem v Italiji.

26. junija je bila v Kulturnem domu na **Ravnah 4.** abonmajska predstava. Polona Vetrin, Milena Zupančič in Iztok Valič so v organizaciji Cankarjevega doma iz Ljubljane odigrali komedijo **P. Safferja Leticija in luštrek**.

27. junija je bila v Kulturnem domu na **Ravnah** javna radijska oddaja **Quo vadis**. V kvizu so sodelovali Valentina Ovnič s Prevalj, Franci Kotnik z Dobrij in Janko Potočnik z Leš.

Od 12. do 30. junija je v veliki restavraciji na Rimskem vrelcu razstavljala slike, ki so "rezime njenega potovanja po Japonski in Venezueli", **Lidija Fišer**.

M.P.

NOVE KNJIGE V KOROŠKI OSREDNJI KNJIŽNICI RAVNE

Beer, U.: Več nežnosti - več ljubezni. - Ljubljana, 1993
 Begunci v Sloveniji. - Ljubljana, 1993
 Bobovnik, B.: Radeljski park z grajsko pristavo in samostanom. - Radlje ob Dravi, 1993
 Bornemann, R.: Tenis, od začetnika do mojstra. - Ljubljana, 1993
 Bratina, S. - V. Grlica - I. Jurkovič: Windows 3.1. - Ljubljana, 1993
 Bučar, F.: Prehod čez rdeče morje. - Ljubljana, 1993
 Budna, N. - J. Dežman - J. Lušina: Gorenjski partizan: Gorenjski odred 1942-1944. - Kranj, 1992
 Čibej, J. A.: Matematika za računovodje in finančnike. - Ljubljana, 1993
 Drakulić, S.: Balkan express, fragmenti z druge strani vojne. - Maribor, 1993
 Falatov, V. M.: Življenje je učna ura. - Ljubljana, 1993
 Greene, R. H.: Nov način komunikacije: praktični nasveti za boljše poslovno in družinsko sporazumevanje. - Ljubljana, 1993
 Hollingsworth, M.: Umetnost v zgodovini človeštva. - Ljubljana, 1993
 Izobraževanje in trg dela. - Ljubljana, 1993
 Jug, J.: Branje odraslih. - Kranj, 1993
 Mlač, B.: Veliki pionirji alpinizma. - Radovljica, 1993
 Moretti, M.: Spoznajmo angleščino. - Ljubljana, 1993
 Musek, J.: Osebnost in vrednote. - Ljubljana, 1993
 O položaju gluhih in naglušnih v Sloveniji. - Ljubljana, 1993
 Oražem, F.: Teologija duhovnosti. - Ljubljana, 1993
 Organizacija, informatika, kadri pri lastninskem preoblikovanju pod-

jetij. - Kranj, 1993
 Peterle, L. - F. Stele: Visoka pesem gora. - Koper, 1993
 Poissant, C.-A.: Milijonarji o sebi: knjiga o psihologiji uspešnosti: deset najbogatejših na svetu pripoveduje o skrivnostih svojega uspeha. - Ljubljana, 1993
 Postmoderna in živo izročilo. - Ljubljana, 1993
 Privatizacija na področju družbenih dejavnosti. - Ljubljana, 1993
 Ribičič, C.: Rad sem jih imel. - Ljubljana, 1993
 Rugelj, T.: Osnove mikrokontrolerjev na primeru MC 6803. - Ljubljana, 1993
 Rupel, D.: Odčarana Slovenija. - Ljubljana, 1993
 Slovenska zvrstna besedila. - Ljubljana, 1993
 Suha. Vsaka vas ima svoj glas: Koroške ljudske pesmi iz Spodnje Podjune. - Celovec, 1993
 Svetina, I.: Zlata kapica: tibetanski komentarji. - Ljubljana, 1993
 Šetinc, F.: Zbogom Jugoslavija. - Ljubljana, 1993
 Šugman, R.: Mednarodno sodelovanje v športu. - Ljubljana, 1992
 Šugman, R.: Organiziranost športa doma in v svetu. - Ljubljana, 1992
 Trefalt, U.: Osnove lutkovne režije. - Ljubljana, 1993
 Valentinčič, J. - A. Papotnik - A. Grebenšek: Usposabljanje za delo. - Ljubljana, 1993
 Vojska-Kušar, A. in sodelavke: Gospa, vi pa kar doma. - Ljubljana, 1993
 Vojska-Kušar, A.: Naš Ambrož. - Ljubljana, 1993
 Wallstonecraft, M.: Zagovor pravic ženske. - Ljubljana, 1993
 Wolff, I.: Sodobni evropski bonton. - Ljubljana, 1993
 Žagar, J.: Pasovi in sklepanci. Zbirka Slovenskega etnografskega muzeja. - Ljubljana, 1993

Izbor: Darja Molnar

REKREACIJA IN ŠPORT

ATLETIKA V finalu srednješolskega atletskega pokala Slovenije je nastopila tudi skupina dijakov in dijakin ravenske gimnazije ter srednje tehniške šole. Najuspešnejši je bil Gorazd Podržavnik, ki si je pritekel 1. mesto na 2000 m dolgi progi. Peter Rapac je bil v tej disciplini 6., Marko Klemenc pa 9. V teku na 400 m so se uvrstili: na 5. mesto Andrej Kos in Mojca Leitinger ter na 7. mesto Urška Barbič. Na 1000 m

mladinci). V tej disciplini je bil Rapac med mladinci tretji, Klemenc pa med mlajšimi mladinci prvi.

V Novem mestu je bilo 27. junija državno prvenstvo za mlajše mladince in mladinke. Najbolje se je uvrstila Mojca Leitinger, ki je bila 3. na 600 m in 4. na 300 m. Marko Klemenc je osvojil 3. mesto v disciplini 1500 m ovire in 5. mesto na 1000 m, Urška Barbič pa je bila 8. v tekih na 300 in 600 m.

je Sabina Balažič osvojila 7. mesto.

Štirinajst dni za tem, 14. junija, je bil v Ljubljani finale za osnovnošolce, za učence petih in šestih razredov. Maja Šrot z OŠ Koroški Jeklarji je bila v skoku v višino 4., Metoda Videtič z OŠ Prežihovega Voranca pa v teku na 1000 m 6.

Atleti KAK Ravne so nastopili na tradicionalnem mednarodnem mitingu v Gradcu. Osvojili so naslednja mesta: 100 m - 6. Helena Krejan (1. mesto med pionirkami), 200 m - 3. Mojca Leitinger (1. med mladinkami), 5. Urška Barbič (3. med mladinkami), 400 m - 3. Uroš Vrhovnik, 7. Luka Leitinger, 1500 m - 4. Sabina Balažič (3. med mladinkami) in 1500 m - 6. Gorazd Podržavnik (1. med

Junija so v Črni priredili maraton Kralja Matjaža. Zmagovalca malega maratona sta postala Ptujčan Mirko Vindiš in Velenjčanka Slavica Poznič. Od Ravenčanov se je najbolje uvrstil Mirko Krančan, ki je bil drugi v starostni kategoriji nad 45 let, medtem ko je bil Emil Mankan tretji v kategoriji od 35 do 45 let. V teku na 10 km je bil Peter Rapac tretji, Beno Jelen četrti in med ženskami Vera Primik druga med udeleženkami nad 35 let starosti.

ODBOJKA Nadarjena generacija mladih ravenskih odbojkarjev, ki jih vodi Franjo Jež, nadaljuje z uspehi. Potem ko so pionirji Fužinarja sredi maja na Ravnah osvojili naslov državnega prvaka, so 8. junija v

domala istem sestavu (manjkal je le Kotnik), nastopili na osnovnošolskem državnem prvenstvu v Kanalu ob Soči. Ekipe osnovne šole Koroški jeklarji je bila na tem prvenstvu druga, potem ko je precej nesrečno izgubila tretji niz s 17:15 v igri z odbojkarji iz OŠ Kanal. Tretji so bili Mariborčani, četrti pa Kamničani.

V Portorožu je bilo 26. junija klubsko državno prvenstvo za pionirje v odbojki na mivki, ki je navrglo nov uspeh našim igralcem. Med 13 ekipami je prva ekipa Fužinarja v postavi David Slatinšek, Bogdan Kotnik in Marko Štimnikar osvojila naslov državnega prvaka. Druga ekipa ravenskega kluba v postavi Miha Dretnik, Goran Jelen, Zoran Kralj in Damjan Šuler je osvojila 9. mesto.

PLAVANJE Miting v italijanski Modeni je bil letos 5. in 6. junija, zbral pa je plavalce in plavalke iz 7 držav. V močni konkurenci so se izkazali tudi tekmovalci Fužinarja. Zlati kolajni sta osvojila kadeta Matjaž Čepelnik v disciplini 100 m prsno in Borut Dežman, ki je zmagal na 100 m hrbtno, pri tem pa izboljšal rekord mitinga. Poleg tega sta osvojila še po eno tretje, četrto in peto mesto.

Med mladinci je bil Miha Hribernik dvakrat drugi pa tretji in peti, Peter Naglič je osvojil eno četrto in eno peto mesto, pri članicah pa sta se uvrstili Sonja Prošenc na četrto in Helena Cej na sedmo mesto.

Mlajša ekipa Fužinarjevih plavalcev in plavalk je nastopila na mitingu v nemškem Neheim Hustnu in tudi dosegla vrsto dobrih uvrstitev. Omenimo samo najboljše: Grega Pateroster je v kategoriji kadetov zmagal na 400 m mešano, poleg tega pa osvojil še dve tretji mesti. Med dečki je bil prvi Marko Šuler in disciplini na 100 m prosto, poleg njega pa so si druga oziroma tretja mesta priplavalali še: Goran Brvar, Miha Tisovnik, Anja Srebotnik, Tanja Merzdovnik in Špela Fras.

TRIATLON Nekoč odličen plavalec, danes tudi odličen kolesar in tekač - to je Ravenčan Matija Medvešek, ki se vse bolj uveljavlja kot tekmovalac v triatlonu oz. v duatlonu. Lepi uspehi v zadnjem odbojboju so Medveška pripeljali celo v slovensko mladinsko reprezentanco, ki bo od 18. julija dalje nastopala na evropskem prvenstvu v Španiji.

Od precejšnjega števila tekmovalcev pred tem prvenstvom izdvojimo le dva izjemno uspešna nastopa Medveška v Avstriji. Najprej triatlon v Gradcu, kjer je bila pregledna tekma naših mladincev za sestavo reprezentance. Naš triatlonec je v konkurenci mladincev prepričljivo zmagal, v absolutni kategoriji, torej med člani, pa je

osvojil 7. mesto. Nastopili so tekmovalci iz štirih držav, ki so morali prekosariti 26 km, preteči 5 km, in preplavati 500 m (krajši različici triatlona).

Konec junija je Medvešek nastopil v Fresachu v Avstriji na tekmi v duatlonu (kolesarjenje in tek), kjer je med tekmovalci do 20 let znova zmagal. O nastopu našega triatlonca na EP več v prihodnji številki.

Ivo Mlakar

ŠAH Prvenstva šahovskega kluba Fužinar z normalnim tempom igranja, ki je potekalo vso pomladansko sezono, se je udeležilo 14 igralcev. Prvo mesto in naslov prvaka je osvojil mojstrski kandidat Vlado Turčič z 10,5 točke. Drugi je bil Marko Vrečič z 10 točkami, tretji pa Franc Rotovnik, ki jih je zbral 9. Na naslednjih mestih so se uvrstili Marjan Uršič z 8,5, Andrej Erjavc in Jože Kert, oba z 8 točkami, itd.

Od 22. do 26. maja je v Pulju potekal 2. mednarodni šahovski festival Hrvaške, združen s pokalnim tekmovanjem. V festivalni skupini je med 30 ekipami prva ekipa Fužinarja po 7 kolih švicarskega sistema s 14,5 točke zasedla deseto mesto, druga ekipa pa je bila s pol točke manj enajsta. Za prvo ekipo so igrali Turčič, Planinšek, Vrečič in Ristič, za drugo pa Uršič, Šalamun, Senica in Štumberger. Nastop obeh Fužinarjevih ekip so omogočili Feršped in MDP Tehnik iz Dravograda ter Tekos z Raven.

Nadaljuje se hitropotezno prvenstvo kluba za leto 93. Tudi v jesenskem delu bodo turnirji vsak prvi in tretji ponedeljek v mesecu v šahovski sobi DTK, s pričetkom ob 16. uri. Rezultati zadnjih turnirjev pred poletno pavzo. Na 7. turnirju, 5. 4., je med 13 igralci zmagal Turčič z 10 točkami, pred Uršičem, 9, Kertom, 8,5 itd. Tudi na 8. turnirju, 19. 4., je med 16 igralci zmagal Turčič z 12,5 točke, pred Planinškom, 12, in Vrečičem, 11 točk. 3. 5. je igralo 15 tekmovalcev. Zmagal je Vrečič z 12 točkami pred Rističem z 11,5 in Turčičem z 11 točkami.

Veliko število - 18 udeležencev je bilo na 10. turnirju. Zmagal je presenetljivo Šalamun s 13,5 točke pred Planinškom s 13 in Perušem, 12,5 točke.

Na prvem junijskem turnirju je v konkurenci 15 igralcev prvo mesto zasedel Ristič z 12 točkami, pred Vrečičem z 11 in Planinškom z 9 točkami.

12. turnir, 21. 6., je privabil 14 udeležencev. Zmagal je Turčič z 12 točkami, sledita Planinšek z 11 in Ristič z 10 točkami.

M.V.

SONČENJE

RADOSTI IN NEVARNOSTI

Naše telo potrebuje sonce, svetlobo in toploto, vendar je vse to za nas lahko nevarno. Kdor je premalo na soncu, svetlobi in toploti, kmalu občuti motnje v delovanju organov. Živčni sistem in krvni tlak sta preobremenjena. Počutimo se mlahave in brezvoljne. Ko pa po dolgi zimi zopet posije sonce, nam še drobne skrbi kmalu postanejo nepomembne, počutimo se bolje, uravnoveženi in podjetni. Sonce pomeni za nas toploto in varnost ter nas aktivira.

Kako deluje sonce na nas? Sončna svetloba, ki pride na zemljo, je sestavljena iz toplotnih žarkov, vidne svetlobe in UV žarkov A, B in C. Svetloba UVC je zelo nevarna, ker lahko uniči človeško tkivo. Na srečo pride na zemljo le majhna količina teh žarkov. Žarki UVA povzročijo porjavlost kože, UVB pa sončne opekline. Kako delujejo sončni žarki na nas, je odvisno od časa in kraja sončenja ter od našega kožnega barvila.

Na sončenje se privajamo postopoma, začnimo doma, preden gremo na morje ali v planine. Prvo sončenje naj traja le 10 - 15 minut, nato pa vsak dan več. Na soncu se gibajmo, saj bo le tako koža enakomerno porjavela. Kožo zavarujemo s kremami, ki vsebujejo zaščitni faktor. Prve dni sončenja še posebej pazimo na ustnice in nos ter gladke kožne površine (kolena, ramena, nart). Ustnice si namažimo z vazelinsko kremo, oči si zaščitimo s sončnimi očali. Na glavi moramo imeti primerno pokrivalo - ruto ali klobuk.

V vročih poletnih dneh se izogibajmo težki in mastni hrani. Idealna je sveža,

lahka hrana, kot so sadje, surova hrana, solate, sveža zelenjava, skuta, mleko in jogurt. Kadar je telo močno ogreto, ne smemo piti ledenih pijač. Najbolje je piti topel čaj, od časa do časa pa tudi kakšno slano pijačo, ker s potenjem izgubimo veliko soli, ki jih moramo nadomestiti. Če v vročini delamo, je telesna potreba po tekočini tudi 9 do 15 litrov na dan.

Pretirano sončenje in prevelika vročina povzročata mnogo obolenj in boleznj, od slabosti, omotice, opeklin, do kapi. Na kratko omenimo sončarico in vročinsko kap.

SONČARICA

Povzroči jo delovanje sončnih žarkov na glavo in tilnik. Včasih nastane že v kratkem času. Bolezenska znamenja sončarice, ki se pokažejo že med obsevanjem s soncem ali pa tudi šele nekaj ur po tem, so:

- glavobol in naval krvi v glavo
- slabost in izčrpanost
- težke noge
- zehanje, trepetanje pred očmi
- slušne motnje in včasih celo prave ohromitve in motnje v zavesti.

Sončarica se utegne končati s smrtjo. Kdor jo preboli, ima lahko trajne posledice. Posebno je nevarna za svetlolase ljudi, majhne otroke in plešaste glave, ki niso vajene sonca.

Nevarna znamenja so:

- obraz postane zaripel, temno rdeč
- oči se svetijo in človeku miglja pred očmi, v ušesih mu šumi, jezik je suh
- dihanje je hitro in plitvo
- pulz je hiter in slabo polnjen
- človek se prične tresti in občuti hudo slabost
- telesna toplota se v hudih primerih dvigne

Prva pomoč: Bolnika takoj prenesemo v senčen in hladen prostor. Položimo ga na posteljo, vzdignemo mu vzglavje, na glavo mu polagamo mrzle obkladke ali vrečico z ledom. Ne pustimo ga samega, zlasti, če se mu blede. Če je pri zavesti, mu po žličkah dajemo hladnih pijač: limonade ali lahkega čaja, nikakor pa ne alkohola ali kave.

prek skrajnih meja (nad 42°C)

- nastopi nezavest.

Prva pomoč: Ponesrečenca prenesemo v hladen prostor, kjer naj leži. Slečemo ga do golega. Polivamo ga z mrzlo vodo. Na glavo in trup mu dajemo mrzle obkladke ali pa ga zavijemo v mrzlo moko rjuho. Če slabo diha, mu pomagamo z umetnim dihanjem. Če je pri zavesti, mu dajemo hladnih pijač: vode, limonade, šibkega čaja (ne alkohola ali kave!). Ko si opomore, naj se dobro odpočije in naspi.

VROČINSKA KAP

Povzroči jo izjemno velik zastoj telesne toplote z nenadnim dvigom telesne temperature. Tega je krivo nezadostno oddajanje toplote zaradi nezadostnega potenja ali izhlapevanja potu. Hkrati z zastojem tekočine otekajo možgani. Vročinska kap je zelo pogosto smrtna.

Začetna znamenja vročinske kapi se pojavljajo počasi: utrujenost, slabost in žeja.

ZAPOMNIMO SI: Ne čakajmo, da se pojavijo vsa znamenja, posebno pa ne najhujše. Kakor hitro opazimo začetna znamenja, ukrenemo vse potrebno. Za hojo v sopari in vročini se primerno oblečemo. Obleka naj bo zračna in hladna. Če čutimo utrujenost, sedimo v senci in počivajmo.

ZELENA ŽELEZARNA

Marsikdo, ki pride v ravensko železarno, se čudi, ko vidi v nji toliko zelenja. Proizvodne hale obkrožajo zelenice in nasadi, večinoma grmovnice, pa tudi iglavci.

Prostor, na katerem so proizvodne hale in spremljajoči objekti podjetij Železarne Ravne, meri 564.942 m², nezazidanih površin je 395.136 m²; zelenih površin, ki jih urejajo delavci Zaščite, je gotovo več kot polovica.

Za urejanje prostora v Železarni Ravne skrbi šest delavcev. Delo se začne s spomladanskim čiščenjem, okopavanjem in obrezovanjem grmovnic, poleti vse travnate površine večkrat pokosijo, jeseni grabijo listje in odstranjujejo odpadke, pozimi posipavajo pločnike in odstranjujejo sneg, kadar zapade.

Rastline za zunanje nasade kupujejo v Drevesnici Stari trg; njen lastnik

Martin Potočnik svetuje, kadar gre za večje posege, medtem ko je redna nega v rokah "komunalcev" samih.

Zaščita skrbi tudi za notranje, delovno okolje. Pisarne in druge prostore podjetij železarne oskrbuje z okrasnimi rastlinami. Letošnjo pomlad je vrtnarica vzgojila sadike več vrst vrtnin, ki so jih ponudili v prosto prodajo.

M.P.

